

SREČNO
1983

Foto: Kancijan Hvastija

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XIX Ljubljana, december 1982 št.: 12

Predsednik Skupščine SRS, Vinko Hafner, in predsednica SML, Tina Tomlje, s sodelavci obiskala Mercator

»Problematika, tako poslovna, finančna, politična in socialna, s katero se seznanjamo na naših obiskih v OZD, bo pripomoček pri koncipiranju družbenih dokumentov za prihodnje leto«, je uvodoma pojasnil namen obiska v Mercatorju predsednik Skupščine SR Slovenije Vinko Hafner, v Mercatorju v četrtek, 9. decembra. Kot gosta SML so njega in njegove sodelavce spremljali predsednica Skupščine mesta Ljubljana, Tina Tomlje in njeni

sodelavci. Razgovor s predstavniki sozda in nekaterih OZD iz sestava Mercatorja na področju mesta Ljubljane je potekal v sejni sobi novega poslovnega centra tozda Grosist ob Slovenčevi cesti.

Goste je pozdravil predsednik delavskega sveta sozda, Bojan Zor. Sestavljeno organizacijo Mercator in temeljne zadeve skupnega pomena je predstavil generalni direktor Miran Goslar. Obširneje se je pomudil pri načelih združevanja za investicije in nekaterih problemih v zvezi z njihovim uredništvom. Goste je seznanil z rezultati in obsegom vlaganja Mercatorja v proizvodnjo, tudi v druge sisteme in republike. Nadalje je poročal o letošnjih izvoznih uspehih Mercatorja, kjer je Mercator na področju agroživilstva na 2. mestu v republiki, takoj za Agrotehniko-Grudo, pri čemer je pokrivanje uvoza z izvozom v višini 161%. Goste je posebej zanimalo, kateri so ti proizvodi.

Zatem je generalni direktor utemeljil funkcijo skupne komercialne službe kot centralizirane povezave z dobavitelji in obseg samoupravnega sporazumevanja na podlagi prihodkovnih odnosov. Z zakonom smo uskladili in poslali proizvajalcem 275 SaS, ki se nanašajo na 825 proizvajalnih tozdov. Od teh je že sklenjenih 107. Z njimi pokrivamo približno 70% naših potreb.

Kar zadeva preskrbo z osnovnimi življenjskimi in gospodinjstvi-

Nadaljevanje na 2. strani

Razgovor sekretarjev ZK

ZK na ravni sozda?

Vsi sekretarji osnovnih organizacij ZK iz sestava sozda Mercator, ki so se 16. 12. 1982 oglašili na sestanku v Ljubljani v razpravi, so enotno izrazili in podprli potrebo po bolj učinkovitem organiziranem nastopanju komunistov na ravni delovnih in sestavljene organizacije združenega dela.

Srečanje je sklical sekretar komiteja OK ZKS Ljubljana Vič-Rudnik, v kateri je sedež sozda Mercator, in sicer v dogovoru z vodjo delovne skupine CK ZKS, ki obiskuje sozde, Gezo Bačičem. Ta se je razgovora poleg drugih članov skupine, med njimi Ivanke Vrhovščak, tudi udeležil in sodeloval v razpravi.

Na razgovor so bili vabljeni vsi sekretarji OZK, ki jih je v sestavi sozda Mercator 67, poleg njih pa tudi sekretarji medobčinskih in nekaterih občinskih svetov ZKS, koder je Mercator intenzivneje prisoten v občini. Sestanka so se udeležili tudi nekateri komunisti na nalogah in delih s posebnimi pooblastili v delovnih organizacijah z več tozdi in iz Delovne skupnosti sozda.

Delovnemu predstvedstvu je predsedovala sekretarka OZK iz sestava Mercator-Mednarodne trgovine, Jasna Žagar.

Iz prvega dela razprave, ki je enotno podprla potrebo po organiziranem akcijskem povezovanju komunistov na ravni sozda, je delovno predstvedstvo oblikovalo skupno priporočilo, da je treba slediti določilom Statuta ZKJ, predvsem 47. členu, ki priporoča stalnejše oblike akcijskega povezovanja komunistov tudi na ravni sestavljene organizacije, v obliki problemskih konferenc s stalnim, a zamenljivim delovnim predstvedstvom.

Poleg teh organizacijskih vprašanj, ki so bila obravnavana na pobudo sklicatelja, vendar pa že dlje časa nujno potrebna enotne podpore, je skupina iz Mercatorja, ki je pripravljala gradivo za ta sestanek, dala pobudo, da se ta sklic nameni tudi razpravi komunistov pred sprejetjem planskega akta sozda Mercator. V ta namen se je skupina dogovorila z generalnim direktorjem sozda Mercator, da na sestanku sekretarjev razvije temeljne postulate sozda, katerim se vsakokratni planski dokument bolj ali manj približa. Tako so imeli komunisti iz temeljnih in delovnih organizacij priložnost, da v strnjeni obliki slišijo utemeljitev temeljnih zadev, ki jih mora razjasniti in se jih držati sleherni podobna asociacija. Pod nalovom »Sedem stebrov sozda Mercator« priobčujemo razpravo generalnega direktorja, Mirana Goslarja, začeti s stranjo 3.

Povzetki iz razprav sekretarjev in drugih udeležencev bodo objavljeni v januarški izdaji časopisa.

Srebrn mesec se je skrila
in črna noč je vse zakrila.
Nekdo je tiho pozvonil,
začudena sem odklenila.

Rrdeča kapa, plašč kosmat,
košata, dolga bela brada.
»Pa kaj bi, tujec čudni, rad?
Ti je ljudi strašit' navada?«

»Edino tu še luč gori
pa sklenil sem, da pridem v vas.
In treba se me bati ni,
poznaš me, jaz sem Dedek Mraz!«

Če pride tak visok obisk,
pač ni, da bi preveč okleval.
Se močne roke topel stisk
in urno se je noter zdeval.

»Ne izgledaš mi preveč spočit
in glas ti ne zveni veselo,
pa dajva srečanje zalit,
kaj močnega te bo ogrelo!«

»Oh, kaj bi siromak tajil!
Peš kilometre premagujem.
Sistem je tudi nas privil,
ker, nelikvidno da poslujem.«

»Ne boš mendá mi zdaj trdil,
da so ti bone omejili!
Kako boš pa porazdelil,
kar ste otrokom namenili?!«

Oprosti, kje so srnice,
jeleni močni in medvedi,
ki so okrog vozili te?
A se pri njih že tudi štedi?«

»Voznine vse smo znižali,
tako so z občine ukazali,
in moji kosmatinci vsi
drugje so delo poiskali.

Obljubil jim je konkurent,
ki onstran meje ordinira,
v devizah kak visok procent.
Kaj hočem, dinar devalvira!

Lep del medvedjega rodu
je moral kar takoj zaspati,
baje elektrike, medu,
na tak način se manj potratil.

Edina možnost, ki jo imam,
da pridem na zeleno vejo:
da zajčke in srnice prodam
za lire, tja čez laško mejo.

Tako povečal bi izvoz
in s svojimi močmi pomagal,
da vsi bili bi čimprej kos
poplačat puč, ki nas je zjagal.

Odslej se dolgo vrsto let
daril zavijati ne smejo.
Ljudje, ko vidijo paket,
pred nosom vrata mi zaprejo!

Vesel sem kanil onstran it'
za damske glave laka kupit.
Sem moral plačat' depozit,
pustit' carinikom se lupit!

A najbolj me skeli spomin,
ko tamkaj srečal sem Miklavža.
Pomahal je na tak način,
da se grenko v srce mi gravža!«

Mehko sijale so oči,
molče so vame se zazrle.
Iskale niso pomoči,
vseeno plaz idej udrle.

»Željam pa davek ni nabit!
In volja trdna ni na bone!
Na konec moč je zlemu prit'
le, če železen duh ne klone!

En prima forum je pri nas,
ki zna pomagat' iz zagate!
Ne delaj več si sivih las,
a si pozabil sindikate?!

Lotimo skupaj se stvari,
z Občinskimi svetom z roko v roki!
Pozabljaš, da smo v godlji vsi,
da skupni cilji so visoki!«

Izdelala sva urno plan,
kako pripraviti ves špas
za tisti čudoviti dan,
ko nas obišče DEDEK MRAZ.

Marija Malus, TOZD CONTAL

Razprava generalnega direktorja Mirana Goslarja na srečanju sekretarjev OZK

Ljubljana, 16. decembra 1982

Sedem stebrov sozda Mercator

Priobčujemo razpravo generalnega direktorja osnovnih organizacij ZK iz sestava sozda Mercator in delovne skupine CK ZKS.

Začetek razprave na 3. strani.

V tej številki

Pred sprejetjem planskega akta sozda za leto 1983 - razgovor z direktorjem planskega sektorja str. 2

O sedmih stebrih sozda Mercator - razprava generalnega direktorja med sekretarji OO ZK str. 3-5

O izvoznih naravnosti tozda Zaščita - reportaža iz Kidričevega str. 5-6

Prikaz obsega trgovskih kapacitet skozi razvojno dobo 20 let - slika str. 7

NOVOLETNI VRTILJAK str. 8-9

Mercator v SV Sloveniji in v Posavju str. 10

Nanosove vesti str. 11-12

Mercator v Ljubljani str. 13

Zimska ponudba Radenske str. 14

Velika nagradna križanka str. 15

Predsednik Skupščine SRS, Vinko Hafner, in predsednica SML, Tina Tomlje, s sodelavci obiskala Mercator

Nadaljevanje s 1. strani

mi potrebščinami, je generalni direktor postregel s podatki o količinah iz prehranske bilance za mesto Ljubljana in za ves sozd. Tako npr. je v lanskem oktobru znašala normalna oskrba s sladkorjem v sozdu 1,6 tone, letos 2,6. V lanskih 9 mesecih je Mercator dobavil v trgovine 3,8 milijona kg detergetnov, v letošnjih 9 mesecih 4,9 milijona kg.

»Globoko smo prepričani,« je dejal Miran Goslar, »da je krivda za pomanjkanje teh artiklov v nezaupanju ter nered in slabše razmere v drugih republikah.«

Kot direktor »najbolj ljubljanske Mercatorjeve delovne organizacije«, Mercator-Rožnika, Jože Candek, je poročal o obsegu in višini investicijske dejavnosti Mer-

Vinko Hafner - predsednik skupščine SRS

catorja na širšem področju Ljubljane in v Sloveniji v zadnjih letih. Pokazal je tudi na problematiko v zvezi z neusklajenim planiranjem na tem področju.

O izkušnjah s psihozo pomanjkanja in o vedenju kupcev v takih razmerah je nazorno spregovoril direktor tozda Grmada (severoahodno področje ljubljanske kotline), Edo Gabrovšek. Rasežnosti in izrazi te mrzlice so včasih zaskrbjujoči.

Vodja Centra za obveščanje, Jaro Novak, je seznanil goste - med njimi sta bila tudi predsednica zbora združenega dela in predsednik zbora občin republiške skupščine - o delovanju delegatskega sistema, predvsem z vidika delegatske povezave tozdov z družbenopolitičnimi skupnostmi.

Goste je posebej zanimalo, ali se je sozd Mercator resnično uveljavil kot asociacija združenega dela, zanimala jih je nabavna funkcija, organizirana na ravni sozda, katere povezovalne funkcije opravlja interna banka, kakšno je sodelovanje z drugimi, konkurenčnimi sozdi osebni dohodki zaposlenih, varnostno politična ocena razpoloženja kolektiva, akcijska povezanost komunistov in njihova vloga na ravni sozda ipd.

Predsednik skupščine Vinko Hafner je ob sklepnem nagovoru ugodno ocenil tako sam razgovor kakor usmeritev in razmere v Mercatorju in obljubil, da bodo predlogi Mercatorja na tem razgovoru posredovani v razmislek ob zasnovah družbenih dokumentov za prihodnje obdobje.

Ob zaključku je direktor tozda Grosist, Konrad Šintler, na kratko predstavil doslej največje investicije, centralno skladišče in povedel goste na ogled po objektu.

Predstavljamo

Novi direktor Mercator Kmetijske zadruge Cerknica, Slavko Tornič, je prijeten sogovornik. Pozna se mu, da je vaje takih in drugačnih razgovorov. Predstavil se je takole:

Po poklicu sem diplomiran ekonomist. Delam pa sem že vse sorte. Bil sem načelnik oddelka za gospodarstvo občine Cerknica, volontersko sem opravljal predsedništvo skupščine občine Cerknica, bil direktor dveh delovnih organizacij oziroma skupnosti.

Torej vam poznavanje tako dela direktorja in nalog gospodarstvenika ni tuje, ter vam zato oblikovanje poslovne politike v za vas novi delovni organizaciji, ki se ukvarja s kmetijstvom, ne bo delalo težav?

Mislím, da ne. Prvič predvsem ne zato, ker sem domačin in dobro poznam razmere, drugič pa zato, ker sem si nabral že nekaj izkušenj.

Pri opredeljevanju nadaljnjega razvoja delovne organizacije izhajamo predvsem iz osnovne opredelitve: razvoj in pospeševanje živinoreje, ki ima glede na geografske značilnosti cerkniškega območja in njenega zaledja odlične možnosti. V ta namen moramo do leta 1985 usposobiti 1000 ha pašnikov, ker pašni sistem pomeni dobro dopolnilo k intenzivni prireji živine. Sredstva za urejanje pašnikov zagotavljamo delno iz lastnih sredstev kooperantov oziroma ustanoviteljev pašnih skupnosti, delno iz sredstev zadruge, delno pa iz intervencijskih sredstev sklada za razvoj in pospeševanje kmetijstva. Stroški za usposobitev enega hektara znašajo približno 50.000 din, kar glede na planiran obseg usposabljanja zemljišč predstavlja velika sredstva.

Ob tem pa vemo, da bomo za povečano količinsko proizvodnjo živine morali povečati tudi število kooperantov, ki jih je danes približno 1000. Tudi urejanju čvrstjših odnosov s kooperanti bomo morali dati večjo pozornost. Ne samo preko ustreznjega stimuliranja njihovega vložnega dela, tem-

več tudi predvsem zagotavljanju vseh repromaterialov, potrebnih za intenzivno prirejo. V tem vidim tudi posebno vlogo sredstev za interne komenzacije v SOZD-u, ki so namenjena direktno kooperantom, saj vemo, da problem disparitete med proizvodnimi stroški in ceno žive živine sistemsko še ne bo tako kmalu rešen.

Geografsko gledano, pa tudi po osnovni usmeritvi, to je živinoreji, tvorijo Mercator-KZ Logatec, Mercator KGZ Sora Žiri in Mercator-KZ Cerknica, določeno enoto. Ali menite, da bi povezava teh kmetijskih organizacij, gledano dolgoročno, lahko ekonomizirala posamezne poslovne funkcije?

Trenutno o tem ne razmišljam. Zato so potrebne analize. Če bodo čas in gospodarske razmere pokazale potrebo in smiselnost tudi samoupravnega povezovanja, pa bomo seveda tudi to vprašanje obravnavali z vso odgovornostjo.

Direktor M-KZ Cerknica, Slavko Tornič. Foto: Vesna Bleiweis

Razgovor z direktorjem razvojno planskega sektorja

Vesna Bleiweis

Razkorak med potrebami in možnostmi

O nekaterih značilnostih pri oblikovanju letnega planskega akta sozda in o problematiki planiranja je pripovedoval mag. France Kastelic, dipl. oec., direktor razvojno planskega sektorja v Delovni skupnosti SOZD Mercator.

Priprave za sestavo letnega planskega akta stečejo nekje sredi leta. Na kakšni osnovi strokovna služba pripravlja material, po postopkih od delovnega gradiva do predloga oziroma sprejema letnega planskega akta sozda?

Aktivnosti za pripravo letnega planskega akta se začnejo nekako spomladi, če mislimo s tem samo formalni začetek postopkov za pripravo plana. Po vsebini pa tečejo priprave za plan skozi vse leto. Gre za spremljanje rezultatov gospodarjenja oz. poslovanja članice sozda, širših gospodarskih segmentov, spremljanje odrajanja oziroma vplivanja učinkov najrazličnejših ukrepov, s katerimi se urejajo pogoji poslovanja oziroma gospodarjenja. Na podlagi takih in podobnih ocen se pripravljajo tudi usmeritve poslovne politike sozda kot celote. Temeljno izhodišče za pripravo plana je dejstvo, da so globalne razvojne usmeritve vsebovane že v srednjeročnem planu in da letni planski akt predstavlja samo konkretizacijo njihovega uresničevanja. Drugi del za pripravo plana pa so podatki, ki jih strokovni službi posredujejo članice sozda. Ti podatki so: vzroki in razlogi za odstopanja od planiranih rezultatov v določenem obdobju in planirana izhodišča za naslednje poslovno obdobje, ki temeljijo na oceni tekočih poslovnih rezultatov. Ti podatki služijo za dopolnitev globalnih usmeritev poslovne politike sozda kot celote. Plan sozda mora predstavljati mobilizacijo, sintezo dogovarjanja in usklajevanja posameznih poslovnih usmeritev. Cilj takega usklajevanja in dogovarjanja je »akcijski program«, ki bo zagotavljal hitrejši razvoj sozda kot celote, hitrejši razvoj posameznih dejavnosti kot tudi hitrejši razvoj vseh organizacij združenega dela. Neizpodbitno dejstvo je, da si hitrejšega razvoja posamezne dejavnosti in organizacij združenega dela ne moremo zamisliti, če nimamo zagotovljenega hitrejšega razvoja sozda kot celote. Lahko rečem, da smo v planskem aktu sozda za leto 1983 zasledovali prav ta cilj in da predlog plana za prihodnje leto predstavlja kvaliteten premik v primerjavi z letošnjim planskim aktom. To pa ne pomeni, da smo s takim planskim aktom sami že zadovoljni. Absolutno se zavedamo, da je naša primarna naloga, da vsako leto oblikujemo čim kvalitetnejši planski akt. V to nas silijo vse ostrejši pogoji gospodarjenja, ki bodo zahtevali oblikovanje in uveljavljanje take notranje ekonomske politike v sozdu, ki naj bi s svojim učinkovanjem blažila vplive zunanjih ukrepov, katerim se seveda ne moremo izogniti.

Opredeljevanje take politike pa od strokovne službe nedvomno terja veliko poznavanje notranjih rezerv bodisi v posamezni dejavnosti organizacij združenega dela, bodisi v posameznih poslovnih funkcijah. Kako in koliko so ti podatki dosegljivi strokovni službi in koliko jih strokovna služba uporabi pri oblikovanju planskega akta?

Planski akt sozda je dokument, ki ne nosi samo pečata usklajevanja lastnih interesov in zasledovanja uresničevanja lastnih strateških ciljev temveč je akt, ki mora vsebovati tudi širše družbene usmeritve. Tu mislim predvsem na resolucijske usmeritve. Te so osnova planskega dokumenta, ki jih mora strokovna služba vsebin-

France Kastelic

sko dopolniti in kvantificirati. Realizacija plana je odvisna tudi od usposobitve notranjih rezerv, ki jih moramo poiskati v prav vseh poslovnih funkcijah od nabavne do prodajne, do finančne, itd. Rezerve so predvsem v racionalizaciji in ekonomizaciji poslovanja, delitvi dela, zaposlovanju itd. Zadeve sicer pomenijo sila občutljivo področje, ker ne pomenijo samo poseganja v razvoj vsake članice sozda, temveč tudi poseganje v zagotavljanje vira sredstev za eksistenco in ekonomsko upravičenost nadaljnega obstoja posamezne organizacije.

Planski akt - od delovnega gradiva do osnutka se obravnava na različnih nivojih - strokovnih, posvetovalnih, samoupravnih. Katera od faz v tem postopku bistveno vpliva na oblikovanje plana?

Prvi, strokovni filter za delovno gradivo predstavlja kolegij generalnega direktorja. Drugi, pomembnejši pa je posvetovalni organ generalnega direktorja - poslovodni svet. Prav na tem poslovodnem organu vseh članic sozda se srečamo s pripombami, neredko tudi s soočenji interesov. Razumljivo je, da se konstruktivne pripombe in pa pripombe, ki pomenijo kvalitetnejše opredelitve ali pa rešitve pri nadaljnjem oblikovanju plana upoštevajo. Odmev na poslovodnem svetu tudi pokaže, na katerem področju planirana izhodišča niso dovolj čvrsto opredeljena in usklajena. Na podlagi tega odmeva se dopolni oziroma pripravi delovni osnutek plana, ki ga obravnava izvršilni odbor delavskega sveta sozd. Glede na to, da je izvršilni odbor organ delavskega sveta, ki mora oblikovati osnutek, se na tem organu še nadaljujejo razmišljanja o boljših in kvalitetnejših vsebinskih opredelitvah.

Prišla sva do faze javne obravnave planskega akta. Kaj in koliko pripombe iz javne obravnave prispevajo h kvalitetnejši vsebini predloga planskega akta glede na njegov osnutek?

Omejili se bomo na izkušnje oziroma pripombe na osnutek planskega akta za leto 1983. Če bi zadevo sodil po številu pripomb (približno 10), bi lahko dejal, da gre za kvaliteten akt, ki v bistvu ne potrebuje nobenih spreminjalnih zadev. Vendar pa zadevo preso-

jam glede na vsebino pripomb: pretežni del pripomb nosi pritisk na povečanje naložb - skupnih investicij. Istočasno pa nobena od njih ne predlaga oziroma zahteva povečanega obsega združevanja sredstev za njihovo uresničevanje. V tem vidim veliko slabost, kajti uresničevanje razvojnih ciljev sozda kot celote terja določena pravila igre, predvsem pri oblikovanju in trošenju investicijskih sredstev.

Ob razpravah o izhodiščih planskega akta se torej najbolj pokažejo investicijski apetiti. Strokovna služba je dolžna te apetite in interese uskladiti s kriteriji, ki veljajo za vključitev naložbe v planski akt. Povejte mi, prosim, koliko naložb iz letnega plana izpolnjuje vse kriterije za uvrstitev v plan?

Če bi sešteli predračunske vrednosti vseh investicij, za katere so temeljne in delovne organizacije zahtevale oziroma želele uvrstiti v planski akt, bi to pomenilo več kot 3 milijarde din. Na podlagi kriterijev, ki jih za investicije v letu 1983 opredeljuje resolucija o družbenoekonomskem razvoju SRS za leto 1983 za prednostno obravnavanje naložb in lastnih meril, (merila so opredeljena tudi v poslovni politiki M-IB), je v plan uvrščenih po predračunski vrednosti za 1,4 milijarde din investicij. Ob tem moram povedati, da ocenjujemo, da bomo v letu 1983 na podlagi kriterijev oziroma obvez za združevanje sredstev (40% amortizacije in 7% davčne osnove, zmanjšane za obresti) združili le okoli 300 milijonov din, kar pa pomeni nekaj več kot 20% predračunske vrednosti vseh investicij. Realizacija samih investicij ni odvisna samo od trenutne investicijske sposobnosti potencialnih investitorjev, merjene po današnjih kriterijih, temveč predvsem od pričakovanih sprememb predpisov. Prav ta razkorak med investicijskimi apetiti (ali celo potrebami) na eni strani, na drugi strani pa pritisk na zniževanje obveznosti za združevanje sredstev me napeljuje na misel, da bi morali notranjim kriterijem za ugotavljanje upravičenosti skupnih investicij dati še večji pomen in še zaostri medsebojno odgovornost do koriščenja združenih sredstev za investicije.

Investicijska politika je del poslovne politike, s katero lahko oziroma moramo najhitreje realizirati naš skupni cilj, to je hitrejši razvoj sozda kot celote, hitrejši razvoj posameznih dejavnosti in hitrejši razvoj organizacij združenega dela. Tudi investicijska politika sozda ni seštevek razdrobljenih lokalnih in občinskih regionalnih investicijskih politik, temveč ena sama. Skupni investicijski politiki se morajo torej podrediti individualne investicijske politike posameznih organizacij združenega dela.

Planski akt za leto 1983 je tako rekoč pripravljen, čeprav še niso znani vsi parametri iz resolucije - v tem delu bodo še potrebne korekcije oziroma usklajevanja. Bolj pa me zanimajo naloge planiranja za leto 1984, ko nas bodo gospodarske razmere še bolj kot do sedaj silele v iskanje čvrstjših in racionalnejših povezav v okviru velikih asociacij - sozdo, torej tudi v našem.

Del odgovora je že povedan. Pa vendar ga ponovno poudarjam. Planiranje v času »lagodnega« gospodarjenja je mnogo enostavnejše kot v času recesije. Temelj planiranja v takem obdobju je prav gotovo v moči in sposobnosti oblikovanja medsebojnih odnosov in čvrstih vezi članic. Da tu veljajo določena pravila igre - podrejanja individualnih oziroma avtarkičnih odnosov je jasno. Koliko in kako so ti medsebojni odnosi čvrsti pa je odvisno od sposobnosti in odprtosti vsakogar, ki v procesu dogovarjanja in sporazumevanja sodeluje, oziroma od pripravljenosti vsakogar, da z odrekanjem individualizmu prispeva k skupnemu cilju, to je oblikovanju take strategije oziroma razvojne politike sozda, ki bo glede na njegovo ekonomsko moč lahko paralizirala in blažila neugodne vplive na vsako od posameznih članic in sozd kot celoto.

Razprava generalnega direktorja Mirana Goslarja na srečanju sekretarjev OOZK

Ljubljana, 16. decembra 1982

Sedem stebrov sozda Mercator

Prejšnji teden, 9. 12. smo imeli na obisku predsednika Skupščine SRS, Vinka Hafnerja s sodelavci in predsednico Skupščine mesta Ljubljane Tino Tomlje s sodelavci. Razlagali smo našo organizacijo, naše plane in predvsem naše uspehe, še posebej izvozne. Čeprav je izhodišče za današnji razvoj pravzaprav isti material – danes ni potrebno govoriti o organizaciji in uspehih, pač pa o naših slabostih in o tem, kaj nas ovira, da bi bili uspehi še večji.

Vloga komunistov v sozdu

Za razliko od naših samoupravnih organov in zveze sindikatov, komunisti organizirano nismo bili v zadnjih letih kaj prida prisotni pri razreševanju naših skupnih zadev v sozdu, smo pa vendar poklicani, da bolj smelo spreminjamo naše lastne razmere in se nikdar ne ustavljamo na samozadovoljstvu. Prav toliko kot oblikovalci in ustvarjalci razmer v lastni poslovni enoti (lastni prodajalni, skladišča, proizvodni enoti itd.), moramo znati in hoteti, da oblikujemo svojo usodo tudi v tozdu, DO, sozdu in širše. Pri tem pa je naša glavna slabost, da večinoma preko problematike tozda skoraj ne sezemo, če pa že, ponavadi le preveč enostransko, obremenjeni z ozkostjo in omejenostjo interesov lastne TOZD. Predpogoj za to pa je seveda najprej dobra informiranost, da bodo naši delavci čutili in razumeli tudi širše interese drugih OZD v sestavi Mercatorja, ne pa samo lastne. V vsakodnevem konkretnem ravnanju se čisto vse premalo vprašamo, ali bo ukrep, poslovna poteza itd., za katero je videti, da nam koristi, kori-

nje teh zadev v praksi. Samo to preprečuje nepotrebno in neracionalno dupliranje poslovnih funkcij in odpravlja vzroke za razne nesporazume in konfliktna situacije. Ne moremo vseh zadev opravljati skupaj ali jih proglašati za skupne, to bi ustvarjalo zmedo in negiralo TOZD ali DO, njihovo individualnost in njihovo poslovno afirmacijo. Toda tiste zadeve, tisti stebri, ki so opredeljeni kot skupni, ne morejo trpeti izjem, ne morejo trpeti odstopanj, ne morejo biti predmet ponavljajočih se diskusij in poskusov, da bi jih rušili, jim oporekali ali jih izigravali. Zaradi tega je treba poudariti, da ne more biti član naše SOZD, kdor teh stebrov brezpogojno ne sprejema in kdor jih v praksi vsakodnevnega poslovanja ne spoštuje. Večina naših notranjih problemov je vezana ravno na ta vprašanja in na poizkuse, da bi se v imenu tkzv. interesov večjega dohodka svoje lastne TOZD ali DO, oz. interesov lastne občine ali regije, izognili ali obšli enotnemu uresničevanju zadev skupne politike. Druga plat tega problema pa je v želji po pretiranem izkoriščanju prednosti, ki jih dajejo te skupne zadeve.

Zadeve skupnega pomena – stebri enotnosti in čvrstine v Mercatorju

Zapisani so predvsem v 12. čl. SaS o združitvi v SOZD in v III., IV. in V. poglavju tega SaS (čl. 10-44).

1 – skupno usmerjanje in usklajevanje blagovnih tokov znotraj (med OZD v sestavi) in zunaj (zlasti v odnosih nabave blaga za po-

SOZD in je tudi predmet in glavna vsebina skupnega planiranja v SOZD in predmet posebne pozornosti naše dolgoročne in kratkoročne poslovne politike.

Ta filozofija je bila in je še razlog za določeno privlačnost SOZD Mercator za integracijska gibanja. Toda naš problem je v tem, da imamo opravka tudi z različnimi interpretacijami in pojmovanji teh skupnih zadev, z različnimi nedoslednostmi itd., v glavnem po načelu: kar mi koristi, tega se bom držal, kar mi trenutno ne ustreza, temu bom ugovarjal, se skušal izogniti, obiti, izigrati itd. Inače tega izmikanja je zelo veliko, češ da so nekatere zadeve nedorečene, manj pomembne, da jih je težko uresničiti zaradi vpliva regijskih in občinskih organov, da še niso dozorele, da slabosti drugih OZD v sestavi Mercatorja to preprečujejo itd. itd. V vsem tem je nekaj resnice, še več pa izgovarjanja, ki v bistvu pomeni premajhno pripravljenost za skupen uspeh in premalo zavesti, da je uspeh posamezne OZD tudi naš skupni uspeh naše OZD. Boj proti pojavnim oblikam spodkopavanja in nedoslednega uresničevanja vsake od 7 skupnih zadev mora biti predmet glavne aktivnosti komunistov v oblikah njihovega povezovanja v SOZD, pa tudi vseh drugih organov. To je težka naloga, saj se ponavadi vse to skriva pod plaščem interesa TOZD ali DO in enostranskega prikazovanja stvari. Direktorji, komercialisti in finančni delavci so, realno gledano, svojevrsten filter, ki odločilno lahko vpliva na poglede in odločitve delavcev, delegatov, samouprav-

Največ problemov, največ spornih vprašanj in enostranskih tolmačenj oz. nastopanj s pozicije ozkih in kratkoročnih interesov se pojavlja pri skupnem usmerjanju in usklajevanju blagovnih tokov (1. steber) in trženja nasploh.

Skupno usmerjanje blagovnih tokov

Najpomembnejše zadeve s tega področja so sledeče:

skupno sklepanje samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje med proizvodnimi in trgovskimi organizacijami in ustreznih skupnih planskih aktov oz. pogodb, kadar s posam. proizvodno OZD trajneje posluje več temeljnih trgovskih organizacij v sestavi SOZD.

Res je, da so TOZD pri izvajanju teh sporazumov operativno popolnoma samostojne, toda plan blagovnega prometa, ki ga sprejemamo vsako leto, ne more biti nekakšen ohlapen indikativni dokument, kot si nekateri to radi razlagajo, pač pa zelo čvrsta in precizna obveznost vsake naše OZD in vseh njenih delov, da ga v celoti uresničujemo.

Pri tem moramo biti posebej dosledni in brezkompromisni zlasti v naslednjem:

– blago proizvajalcev, s katerimi imamo dolgoročne sporazume, mora biti v celoti po količinah in po asortimentu prisotno na vseh naših predajnih mestih. Gre za 250 proizvodnih OZD s preko 825 tozdi, s katerimi imamo dolgoročne SaS, in zacca.550 drugih OZD, s katerimi imamo dolgoročne odnose. (Sicer pa imamo skupajcca. 2500 vseh dobaviteljev, od tega 1700 proizvajalcev);

– nabava tega blaga teče za vse naše trgovske organizacije enako in enotno; delno, kar je dogovorjeno in planirano kot direktna dobava proizvodnja-trgovina na drobno, ostalo preko naših trgovskih OZD na debelo;

– t. i. bonitete iz tega poslovanja in celotno spremljanje realizacije teče preko komercialnega sektorja SOZD in se kvartalno obračunava na tozde;

– dolžnost trgovskih organizacij je še posebej, da v skladu s planom neprestano povečujejo in skrbijo za prodajo izdelkov kmetijskih in industrijskih OZD iz sestava Mercator, in sicer za celotni asortiman njihove ponudbe, zlasti še tiste, ki ima obeležja proizvodov Mercator (stalna prisotnost)

– omejitve veljajo za nabave pri tkzv. eksternih grosističnih organizacijah, ki jih pojmujejo kot dopolnilne oskrbovalce, zlasti v blagovnih skupinah, ki jih ne pokriva interni grosisti (tendenco zmanjševanja: nominalno za 10% v letu 1983).

O kakovosti medsebojnih odnosov

Ta načela so podrobno obdelana v uvodnem delu plana blagovnega prometa za leto 1983 in predstavljajo trajno usmeritev naših medsebojnih odnosov. Plan je izdelan tako, da je iz njega razvidno poslovanje SOZD kot celote, in poslovanje posamezne OZD do posameznega poslovnega partnerja.

Kvaliteto naših medsebojnih odnosov mora odražati stalno in vsakoletno povečevanje medsebojnega poslovanja (interni promet), kar nam tudi bistveno zmanjšuje potrebe po obratnih sredstvih. Ne moremo dovoliti, da bi to politiko samovoljno krojili komercialisti po TOZD, in še manj poslovodje po naših prodajnih enotah, čeprav se to navadno opravičuje s potrebo t. i. boljše založenosti, briskira pa se naše obveznosti iz dolgoročnih naložb, angažirajo se dodatna obratna sredstva, diskriminirajo se domači proizvajalci, interesi našega izvoza itd., itd.

Uveljavljanje teh načel seveda ne pomeni nikakršnega nasilnega spreminjanja realnih odnosov na tržišču, ki sicer zelo slabo deluje, saj je trgovina v položaju iskanja blaga. Toda prav to nam narekuje zvestobo in korektno obnašanje do vseh tistih proizvajalcev in drugih poslovnih partnerjev, ki se čutijo soodgovorne za preskrbo skupaj z nami in ne lovijo samo zaslužkov posameznih, slučajnostnih poslov.

Za celotno SOZD velja, naj bi razmerje med interno in eksterno nabavo, ki letos znaša 28:72, popravi na 31:69 v prihodnjem letu. V tem okviru naj bi nabava pri internih proizvajalcih narasla v strukturi od 11 na 12, nabava pri

internih grosistih pa od 63 na 68%, torej tendenca zmanjševanja nabave pri eksternih grosistih za 5 indeksnih točk. S tem smo še daleč od planske usmeritve za konec srednjeročnega obdobja 1985, ko naj bi v interni grosistični nabavi dosegli 75%.

Seveda pa je rast naših notranjih medsebojnih odnosov v veliki meri odvisna tudi od kvalitetnega poslovanja naših domačih proizvodnih organizacij in domačih OZD trgovine na debelo, oz. od njihove sposobnosti, da se s svojo proizvodnjo prilagajajo potrebam; za grosiste pa še posebej, da popolno in hitro oskrbujejo trgovsko mrežo. Tu imamo še veliko slabosti, ki so seveda tistim, ki bi radi poslovali brez reda in discipline, v veselje, saj v tem iščejo opravičila za svoje ravnanje.

Nekako na robu naših prizadevanj za povečanje medsebojnega poslovanja se še vedno nahajajo nekatere naše OZD storitvenih dejavnosti. To velja še posebej za hladilnice, ki imajo premajhen del svojih zmogljivosti, pa ne samo po lastni krivdi, angažiranih na dolgoročnih odnosih z domačimi kmetijskimi, drugimi proizvodnimi in trgovskimi OZD. Delno pa to velja tudi za naše organizacije servisnih storitev, ki jih moramo intenzivne vključiti v vzdrževanje in servisiranje tehničnih naprav v naših obratih in poslovalnicah.

Eden najtrših orehov naših notranjih težav, ki nam zavira hitrejšo rast notranjih blagovnih tokov, še posebej pa povzroča nezadovoljstvo in konflikte med posameznimi OZD znotraj SOZD, je neizvedena delitev dela in specializacije med OZD na debelo in prepročasnno prilagajanje trgovine na debelo potrebam maloprodaje.

O trgovini na debelo v Mercatorju

Sedanje stanje organiziranosti dejavnosti na debelo je sledeče:

– 19 OZD se ukvarja s prometom na debelo, od tega 4 OZD – čisti grosisti (Grosist Ljubljana, Grosist Postojna, Veleprodaja Ptuj in Trgoavto – Veleprodaja Koper) ustvarjajo 70% prometa na debelo v SOZD, kar kaže na razdrobljenost ostale trgovine na debelo

– po organiziranosti imamo v tozdu le 6 čistih OZD na debelo, 13 OZD na debelo pa se ukvarja tudi s prometom na drobno, s proizvodnjo in z zunanjetrgovinsko dejavnostjo

– po dejavnosti prometa na debelo beležimo naslednjo strukturo:

– 13 OZD opravlja promet na debelo z živili in proizvodi dnevne potrošnje,

– 2 OZD s svežim sadjem in zelenjavo,

– 6 OZD z neprehrambenim blagom,

Problem je ohranjanje in tendenca pojava novih skladišč lokalnega značaja z omejenim ozkim programom poslovanja (predvsem pijače). Ta ne opravljajo funkcije osnovne preskrbe določenega področja, pač pa so posledica dohodkovnega interesa poslovanja v prometu na debelo s tem blagom (blago z ugodnimi razlikami v cenah), kar postavlja v neenakopraven položaj tisto našo OZD na debelo, ki je zadolžena za osnovno preskrbo področja.

S spremembo samoupravnega sporazuma med OZD na debelo in drobno želimo v medsebojne odnose med trgovino na debelo in drobno vnesti predvsem naslednje pozitivne premike v poslovanju:

– s sporazumom opredeliti, katerim organizacijam na debelo v SOZD se priznava status OZD na debelo v funkciji resničnega oskrbovalca določenega trga,

– doseči, da se nabava blaga, ki ga OZD na debelo vodijo v svojih programih, tudi stvarno v celoti preusmeri na trgovino na debelo v SOZD,

– s sporazumom zavezati OZD na drobno, da planirajo nabavo posameznih blagovnih skupin pri internem profitu najmanj v višini poprečja nabav, ki so ga dosegle druge OZD na drobno v tekočem letu

– dohodkovno stimulirati tiste OZD na drobno, ki izpolnjujejo oziroma presegajo svoje planske obveznosti pri internih grosistih,

– doseči večjo učinkovitost, sortiranost in ažurnost OZD na debelo v oskrbi OZD na drobno

V delovno predsedstvo, ki je usmerjalo razgovor komunistov 16. decembra v Ljubljani, so bili imenovani sekretarji, ki so delali kot skupina za pripravo gradiva. Foto: Jaro Novak.

stila tudi drugim ozd v sestavi sozd, ali pa bo morda nasprotna naši skupno dogovorjeni politiki.

Na splošno velja ocena, da je Mercator še kar uspešna SOZD, ki je od leta 1977 napravila vsestranski razvoj. Če bi samo našeli velike število novih objektov, zgrajenih v teh letih s pomočjo združenih sredstev, bi se o tem lahko prepirali.

Najpomembnejša stvar za urejene odnose v integracijah je čim bolj precizna ureditev in razmejevanje poslovnih funkcij, ki se bodo opravljale na posameznih ravneh – TOZD, DO, SOZD.

Zaradi tega nenehno ob raznih prilikah poudarjamo, da imamo v SOZD Mercator znanih 7 stebrov tkzv. zadev skupnega pomena, ki jih vse udeležene opravljajo skupaj oz. enotno. Za vsako integracijsko definiranje zadev skupnega pomena (v SaS o združitvi) in nato rešitveno in brezpogojno uresničeva-

trebe OZD) – na prihodkovnih osnovah

2 – skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov – preko in v okviru M-Interne banke

3 – skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev – na dohodkovnih osnovah

4 – skupno usmerjanje in usklajevanje ekonomskih odnosov s tujino in združevanje deviz

5 – skupen informacijski sistem in enotna elektronska obdelava podatkov

6 – skupen in enoten image (podbava) v predstavljanju in nastopanju OZD ter v izvajanju skupne ekonomske propagande.

7 – visoka stopnja medsebojne vzajemnosti in solidarnosti za čim večjo socialno varnost delavcev

Navedenih 7 stebrov ali skupnih zadev predstavlja filozofijo naše

ljalcev. Nekaterim se zdi, da močna in čvrsta SOZD ogroža moč in čvrstino DO ali TOZD, in se čutijo ogrožene ob vsakršnih celo neformalnih stikih med delavci iz SOZD in TOZD. Žal je seveda tako, da tisti delavci in komunisti v SOZD in drugih dejavnostih, ki naj bi zagovarjali predvsem skupne interese in interese usklajevanja in razumevanja argumentov drugih, marsikdaj nismo v enakopravnem položaju, saj ne moremo biti povsod in ob vsakem času prisotni. Nasploh pa je zelo zgrešeno misliti, da močna SOZD pomeni šibke DO, ali obratno, da močne DO pomenijo slab SOZD. Vsi moramo biti močni, na vseh ravneh, in vsakdo v tistih zadevah, ki se urejajo kot skupne na posameznih ravneh. Kar zadeva raven SOZD, moramo biti močni in nepopustljivi pri navedenih 7 stebrih oz. skupnih zadevah. Vsaka od njih terja določena pojasnila, da bo bolj jasno, za kaj gre.

Razprava generalnega direktorja Mirana Goslarja na srečanju sekretarjev OZK

Ljubljana, 16. decembra 1982

Sedem stebrov sozda Mercator

Nadaljevanje s 3. strani

skozi sankcioniranje slabega poslovanja OZD na debelo, s pravično razporeditvijo skupnega prihodka iz medsebojnega poslovanja doseči večjo medsebojno odvisnost v poslovanju med OZD na debelo in drobno v SOZD.

Navedena slika organiziranosti kaže, da smo za trgovino na debelo s prehranbenimi proizvodi in proizvodi dnevne potrošnje uveljavili načelo regionalnega oskrbovanja v ekonomsko upravičenem gravitacijskem področju. **Še vedno pa nam ni uspelo doseči spoznanja o delitvi dela in specializaciji med OZD na debelo na prehranbenem področju, na področju prometa s sadjem in zelenjavo, odprta pa so tudi nekatera vprašanja poslovanja z mesom in mesnimi izdelki.** Vse OZD na debelo želijo svoje sedanje programe celo širiti na iste blagovne skupine in ni pripravljenosti za sporazum o delitvi dejavnosti v smeri specializacije. Odprta vprašanja specializacije so v odnosih

A med M-Velepreskrba, TOZD Grosist Ljubljana, M-Nanos, TOZD Grosist Postojna in M-IP, TOZD Veleprodaja Ptuj,

B med M-Sadje zelenjava Ljubljana in M-Nanos, TOZD Sadje Koper Dekani (arbitražni spor)

C delno odprta vprašanja so tudi v odnosih med M-Velepreskrba, TOZD Grosist Ljubljana in M-MT, TOZD Contal Ljubljana (papir), dalje med M-Nanos, TOZD Grosist Postojna in M-MT, TOZD Steklo Ljubljana (steklo in keramika)

in C med M-Velepreskrba, TOZD TMI Ljubljana in M-Nanos, TOZD TMI Postojna

Vzroki za takšno stanje so globlje narave, med drugim nedorečena in nerazčiščena vprašanja ob integraciji, vztrajanje na nespremenljivosti tradicionalnih oblik organizacije, vplivi regionalnih in občinskih faktorjev, ki vidijo možnost »učinkovitega vpliva« na gospodarstvo le v obstoju »svoje« TOZD ali DO, kadrovski problemi, ki utegnejo nastati ob reorganizacijah, pojmovanje, da je »lastni dohodek« mnogo važnejša stvar od skupnega dohodka itd.

Očitno ima vse to večjo težo kot pa bremena neracionalnosti, ki iz tega izhajajo (povečane zaloge, podvajanje zalog, desortiranost v ponudbi, visoki transportni stroški, prevelike in nepotrebne investicije v skladiščne in hladilniške zmogljivosti, povečane potrebe po obratnih sredstvih, visoki stroški za obresti, potrebni dodatni žiralni denar za eksterne nabave, preveliko število zaposlenih, zlasti administrativnih delavcev, slabosti medsebojne konkurence).

Komunisti v SOZD bi morali oceniti, da je po štiriletnih brezuspešnih poizkusih **dozorel čas za radikalni preobrat** v navedenih dejavnostih trgovine na debelo in proizvodnje in **za dosledno organizacijo po funkcionalnem načelu**, brez obremenjenosti lokalnih pogledov in tradicionalne navajenosti.

Vse ostale zadeve skupnega pomena (ali ostalih šest stebrov) ne terjajo tako izčrpne in tako kritične ocene, predvsem zaradi tega, ker so pozitivni premiki storjeni doslej, zelo otipljivi in prepričljivi, problemi in odprta vprašanja pa laže rešljivi.

Skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov

Skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov v M-Interni banki je potrdilo svojo upravičenost, saj tekoče, dnevno združevanje denarnih sredstev in plačilni promet zmanjšujejo odvisnost naših OZD od bančnih kreditov. Dnevna prelivanja denarnih sredstev med TOZD, ki dosegajo zelo visoke zneske stotin milijonov din, omogočajo TOZD, ki imajo določena sredstva na svojih internih žiro računih, da preko M-

IB kreditirajo druge TOZD, ki jim sredstev primanjkuje.

Nekateri organizacijski problemi opravičujejo, da OZD v sestavi M-Nanos in TOZD Veleblagovnica Beograd dnevno še ne poslujejo preko M-IB, seveda pa bo potrebno v doglednem času urediti tudi to vprašanje. Vsekakor je odpraviti lokalnih temeljnih bank do poslovanja internih bank v glavnem že preteklost. Svojo slabo stran tekočega poslovanja ima bistveno manjša skrb naših DO in TOZD za ustvarjanje lastnih obratnih sredstev. Nekateri naše OZD so trajni kronični veliki koristniki likvidnostnih kreditov pri M-IB, ta pa ima občasno velike težave, da zagotovi manjkajoča sredstva iz vseh mogočih virov. Prav zaradi tega bomo morali s poslovnimi politikami v prihodnjem letu diferencirati obrestne mere med eksternim in internim prometom v korist internega in zaostriti problem višine zaloga in njihovega obračanja pri nekaterih naših OZD.

Skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev

Skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev je dalo izjemne rezultate. Znano je, da smo samo od 1977-1982 dalje s pomočjo **združevanja, ki ne more tolerirati nikakršne izjeme**, zgradili 53 trgovinskih objektov (od tega 16 blagovnih hiš), 4 proizvodne orate, 7 kmetijsko predelovalnih obratov, 8 hotelsko gostinskih objektov in 11 skladišč, in sovalagali pomembna sredstva v proizvodnjo izven SOZD.

Toda še vedno imamo občasne posamezne ugovore in pomisleke, da je naš vzajemni sistem združevanja sistemsko problematičen. Čeprav gre za združevanje za objekte, določene v srednjeročnih oz. letnih planih, ki jih zelo težko usklajujemo, se pojavljajo predlogi, češ da gre za anonimno združevanje in da bi morali preiti k interesnemu združevanju za določeno posamezno investicijo. Kdor le malo pozna našo SOZD, njeno raznolikost in razprostranjenost, seveda ve, da bi to pomenilo konec združevanja. Saj bi ne bilo nobene prave garancije več, da bi v določenem obdobju, npr. srednjeročnega plana, vsaka OZD prišla na vrsto s svojimi programi. Poenostavljeno povedano, naš sistem združevanja temelji na načelu, da eni danes, drugi jutri drug drugemu pomagamo z investicijskimi sredstvi in se medsebojno vse intenzivneje prepletamo z dohodkovnimi odnosi.

Drugi pomisleki veljajo obsegu združevanja, ki ga določamo z vsakoletnimi plani, češ da je preveliko. Podatki kažejo drugače (glejte razpredelnico).

Podatki o obsegu združevanja

Leto	Sredstva za reprodukcijo (zaključni računi)	Obveznost za združevanje v nasled. letu	%
1977	249.205	69.570	27,9 (združeno 1978)
1978	314.911	126.749	40,2 (združeno 1979)
1979	491.839	177.305	36,0 (združeno 1980)
1980	664.102	216.443	32,6 (združeno 1981)
1981	789.081	222.280	28,2 (združeno 1982)
1982	1.180.000 (ocena)	311.839	26,4 (ocena in pl. 83)
Skupaj	3.689.138	1.124.186	30,4%
		Skupaj	

V istem obdobju zadnjih šestih let je vrednost investicij, kjer so bila udeležena tudi združena sredstva, znašala 3.708.671.000 din.

Povprečna udeležba združenih sredstev je znašala okoli 23%.

Po letih so se izvajale investicije takole:

1. 1977	178.501.000
1. 1978	692.085.000
1. 1979	1.329.060.000
1. 1980	498.136.000
1. 1981	360.426.000
1. 1982	650.463.000
	3.708.671.000

(Podatki so zbrani po kriteriju datuma odobritve združenih sredstev).

Ponavadi so glede prevelike višine združevanja sredstev najglasnejši tisti, ki so svoje investicije že spravili pod streho, in tisti, ki zase pričakujejo manj, kot združujejo. V to kategorijo bi lahko uvrstili tudi tiste, ki vedno zelo natančno tehtajo, koliko so plačali in koliko so dobili. Če bi popuščali pred takšnimi pritiski in kalkulacijami, bi kaj kmalu prišli do spoznanja, da združevanja sploh ne potrebujemo, pa naj se vsakdo sam znajde, kakor ve in zna.

V prvi vrsti člana skupine CK ZKS, Geza Bačić in Ivanka Vrhovščak. Foto: Jaro Novak

Vsakršen ugovor, da združevanje sredstev za skupne investicije pregloboko posega v obratna sredstva za tekoče poslovanje, prav tako ne drži, ker je M-IB dožna, da vsaki naši članici še neporabljenega sredstva nadomesti z obratnimi krediti. In še nekaj, kritiki pri tem vsako leto pozabljajo izračunati, koliko valoriziranih sredstev iz prejšnjih združevanj so dobili nazaj. Tudi to jim olajšuje tekoča združevanja.

Drži pa, da prevelike investicije, ki bi presegle naše sposobnosti, lahko ogrozijo SOZD kot celoto, zato moramo biti v prihodnje vendar bolj selektivni, saj vemo, da restriktivna kreditno monetarna politika omejuje ne samo investicijske naložbe, pač pa tudi obseg obratnih sredstev, ki so na razpolago v bančnem mehanizmu.

Skupno usmerjanje in usklajevanje ekonomskih odnosov s tujino in združevanje deviz

Skupno usmerjanje in usklajevanje ekonomskih odnosov s tujino in združevanje deviz je teklo, ko je iz prej razdrobljenih posameznih uvoznih organizacij pred dvema letoma uspelo združiti in ustanoviti novo OZD, Mercator-Mednarodno trgovino (M-MT).

Izredno ugodni izvozni rezultati že dokazujejo pomembnost združevanja sil. Medtem ko je izvoz naših organizacij v letu 1979 ko-

maj presegal 7,6 milijona \$, in je bil v letu 1980 celo za malenkost manjši, se je v letu 1981 povzpela na 12.400.000 \$, letos pa bo presegal 24 milj \$, in to v celoti na konvertibilno področje (podatki so preračunani z uporabo kurza 1\$ = 41.80 din). S tem je Mercator, takoj za Agrotehniko-Grudo, drugi največji slovenski izvoznik agroživilskega sektorja. Ostali zelo zaostajajo. Tudi za prihodnje leto planiramo 21% povečanje izvoza.

Naša dolgoročna politika glede ekonomskih odnosov s tujino je sledeča:

– zagotoviti in povečevati izvoz naših proizvodnih OZD preko M-MT,

– povečevati blagovne fondе izvoznega blaga s sovlaganji v proizvodnjo tudi izven SOZD,

– nadaljevati z integracijami novih izvoznih usmerjenih proizvajalcev,

– zagotavljati blago za izvoz pri jugoslovanskih proizvajalcih, kjer

smo sicer tudi pomembni kupci za notranji trg

– racionalno gospodariti z devizami pri uvozu pri tem skrbeti za pokrivanje uvoznih potreb naših članov.

– še naprej večati pozitivni devizni saldo SOZD in prispevati svoj delež pri zagotovitvi določenih esencialnih proizvodov za preskrbo prebivalstva.

K uresničevanju te politike je M-MT že doslej veliko prispevala. Uveljavila se je uspešno tudi pri usklajevanju planov ekonomskih odnosov s tujino članic SISEOT iz sestava SOZD in pri spremljanju oz. vzpodbujanju uresničevanja teh planov.

Mnogo skromnejši so dosežki M-MT pri opravljanju vloge zunanjetrogovinskega člana tehnološke in reprodukcijske verige, ki povezuje OZD v Mercatorju. M-MT v glavnem še vedno naše OZD obravnava suho poslovno kot vsako drugo OZD izven SOZD, celo pri splih posebnega družbenega pomena, kot je uvoz esencialnih proizvodov za preskrbo prebivalstva ali za zagotovitev repromateriala in rezervnih delov za naše agroživilske proizvajalce. Glede tega moramo že v prihodnjem letu najti sistemske rešitve diferenciranega obravnavanja posameznih uvoznih proizvodov, v skladu z njihovo pomembnostjo v reprodukciji ali potrošnji in odvisno od prispevka porabnikov tega blaga v izvoznih naporih.

Na drugi strani pri posameznih OZD iz sestave Mercatorja še ni povsem prodrla zavest o smotnosti in poslovnih koristih opravljanja zunanje trgovine znotraj SOZD. Ugodnosti, ki jih lahko zagotovimo s skupnimi uspehi pri prekoračevanju izvoznega plana, so izjemnega pomena za vse naše organizacije. Nesprejemljivo je, da posamezne naše organizacije izvažajo po svojih poteh, po devize za uvoz pa hodijo v domačo hišo.

Tudi organiziranost M-MT in njena notranja dejanska integraci-

ja še zaostaja za doseženo stopnjo potreb in možnosti SOZD. Ne bi se smeli zadovoljiti s tem, da smo relativno močni v izvozu v nekaterih državah zahodne Evrope, v oskrbovanju gradilišč v tujini in v maloobmejnih zlasti sejemskih sporazumih. Praktično nismo prisotni na Vzhodu in premalo v Ameriki. Brez hitre primernejše organiziranosti za osvajanje novih blagovnih skupin za izvoz, novih tržišč in novih oblik nastopanja v tujini se kaj hitro lahko znajdemo v stagnaciji. Zato mora M-MT ustanoviti **organizacijsko enoto z ekvivalentno vlogo in nalogami, kot jih v proizvodnih organizacijah nosijo razvojni sektorji.** V ta namen je treba pridobiti nove, mlade ustrezno kvalificirane kadre, kadre, da bodo kreirali nove posle, nove ideje, vnašali novo poslovno vneto in vztrajnost. Prav tako brez večjega števila naših ljudi v tujini in njihove stalne prisotnosti tam ni mogoče računati na nadaljnjo ekspanzijo.

Ta naloga, čeprav bi na videz krepila vlogo delovne skupnosti v M-MT, lahko pospeši proces premagovanja tozdojskih ograj v sami DO. Doslej je do tega premagovanja pravzaprav prišlo samo tam, kjer so to izsilili konkretni neposredni posli. Priznati je treba, da nadaljnjo notranjo organizacijsko krepitev M-MT bolj pospešuje objektivna logika večjih in kompleksnejših poslov, kot pa subjektivne sile v TOZD-ih. Po svoje to ilustrira tudi dejstvo, da med TOZD-i še nismo zagotovili točne razmejitve programov (registracije), čeprav je potreba po specializaciji nesporna. Tudi mreža ločenih predstavništev posameznih TOZD v drugih mestih se še ni nič spremenila, niti organizacijsko niti lokacijsko.

Nadaljnja poslovna integracija TOZD v M-MT in njihova osvoboditev od notranjetrgovinskih enot, ki nimajo nikakršne zveze z zunanjo trgovino, je naloga bližnje prihodnosti. Tudi na deviznem in finančnem področju so še neizkoriščene možnosti za večjo povezanost TOZD

Skupen informacijski sistem in enotna elektronska obdelava podatkov

Za skupen informacijski sistem in enotno elektronsko obdelavo podatkov so bili storjeni prvi koraki še v času, ko je Mercator posloval kot DO. Po konstituiranju SOZD, zlasti pa od leta 1978, teče poseben sistem združevanja sredstev za računalniško opremo in software. Formirani so trije regionalni računalniški centri, v Ljubljani, Ptujju in Postojni.

Razvoj računalništva naj bi omogočili zlasti:

– zadovoljitev potreb vseh DO in TOZD po sodobnejšem, enovitejšem in ekonomičnejšem poslovanju,

– zagotovitev učinkovitega zbiranja poslovnih informacij na vseh organizacijskih ravneh Mercatorja,

Nadaljevanje na 5. strani

Razprava generalnega direktorja Mirana Goslarja na srečanju sekretarjev OOKZ

Ljubljana, 16. decembra 1982

Sedem stebrov sozda Mercator

Nadaljevanje s 4. strani

– učinkovito spremljanje stroškov poslovanja in vplivanje na njihovo zmanjševanje,
– analiza poslovnih rezultatov,
– poenoteno evidentiranje in distribucijo vseh bistvenih poslovnih informacij.

Trenutno smo še vedno v prvi fazi računalniških obdelav, kar pomeni obvladovanje primarnih podatkov na ravni DO in TOZD. Izpeljava te faze terja, da bo večina TOZD in DO računalniško spremljala vse pomembne podatke o poslovanju, t. j. blagovno in finančno poslovanje ter obračun OD.

V drugi fazi moramo dokončno opredeliti parcialne informacijske sisteme in doseči njihovo zaokroženje v integralni informacijski sistem.

Lahko ocenimo, da so začetne težave, ki vedno spremljajo uvajanje AOP, v glavnem za nami. Res pa je, da je v DO in TOZD premalo razumevanja in pritiska za ambicioznejše obdelave. Najpomembnejše ovire, ki jih moramo premagati, so naslednje:

– subjektivni strah in odpor do uvajanja AOP v nekaterih OZD, ker to zahteva nove metode dela (inercija);

– individualne težnje v nekaterih OZD po »samostojnih« in zaradi tega nepovezanih obdelavah izven sistema SOZD (delno zaradi nezaupanja, delno zaradi uhojenih poti iz preteklosti);

– tehnični problemi dograjevanja in širjenja hardverske opreme;

– neprilagojena in neenotna organizacija poslovanja nekaterih naših dejavnosti (npr. v grosističnem poslovanju).

To so tudi razlogi, da se celo mnoge informacije, ki jih AOP že daje, premalo uporabljajo, zlasti za nadaljnje kreativno delo. Premalo se zavedamo, da ni učinkovi-

te uporabe moderne računalniške tehnologije brez sprememb v organizaciji, brez sprememb v miselnosti mnogih delavcev in brez premagovanja »utečenih« načinov dela.

Prilagajanje skupni in enotni podobi v predstavljanju in nastopanju

Prilagajanje skupnemu in enotnemu imageu v predstavljanju in nastopanju OZD ter v izvajanju skupne ekonomske propagande predstavlja problem predvsem za tiste nekatere naše OZD, ki so se pozneje združile v Mercator in so se bale, da bi enakopravno označevanje z znakom M, z napisi Mercator in z drugimi obeležji zatemnilo njihove tradicionalne oznake, ki pomenijo njihovo individualno afirmacijo na trgu.

V zvezi s tem je treba poudariti, da je pravilni pristop v označevanju firme DO, naših poslovnih prostorov, zgradb, skladišč, trgovin, obratov, prevoznih sredstev, reklamnih napisov in oglasov, tiskovin za poslovanje, lastnih proizvodov, embalaže, delovnih oblek itd. Enakopravni tretman (po obliki, velikosti in poziciji) skupne naše oznake Mercator in oznake drugega dela firme, kar je običajno prejšnji naziv firme. Tu so v praksi dela mnogo napak in nedoslednosti. Nikakršne težnje ni, da bi individualnost, tradicijo, specifičnost vsake naše OZD, pa naj gre za DO ali TOZD, v kakršnem koli pogledu podcenjevali. Prav tako pa ne moremo mimo dejstva, da imamo na terenu pravcato šarolikost rešitev, zanemarjene, obledle, strgane napise in nalepke, neenotne dizajne, zelo različne in neustrezne arhitektonske rešitve pri novih objektih, napačne navedbe in oznake firme, nepopolno, oblikovno in vsebinsko zgrešene rešitve. Za vsakega našega delavca mora biti ponos, da pripada svoji TOZD ali DO, in zato neguje tradi-

cijo imena, ki se je uveljavilo v poslovanju že prej, še preden so se začeli integracijski procesi. Toda hkrati ima nepoznavanje, podcenjevanje in omalovaževanje našega skupnega image-a velike negativne posledice za vrednotenje vsega tistega, kar ustvarjamo skupaj, s skupnimi naporci, z medsebojnimi vezmi, z združevanjem dela in sredstev v resnici, ne samo v besedi. Iz istih razlogov zato tudi vztrajamo, da na največjih prireditvah, sejnih in podobno nastopamo skupaj, ne pa vsak zase in ločeno, in da sicer zelo skromna sredstva za ekonomsko propagando koristimo za nekatere skupne akcije, ne pa da bi jih neučinkovito razdrobili.

Vzajemnost in enak odnos do teh vprašanj je toliko bolj občutljiva zadeva zaradi tega, ker je večina naših OZD zelo korektna, zato pa toliko teže občutijo tiste manjšinske pojave, ki od tega odstopajo.

Problem je v bistvu lahko rešljiv. Potrebno nam je le nekoliko več discipline, dobre volje, ustreznega pojasnjevanja o pomenu tega na terenu in usklajevanja pri neposrednih akcijah in tehničnih rešitvah v praksi.

Da bi se v bodoče izognili vsem tem napakam, bo potrebno pri našem studiu za ekonomsko propagando formirati posebno komisijo, sestavljeno iz predstavnikov članic SOZD, ki naj bi ocenjevali oblikovno in vsebinsko pravilnost vseh teh sredstev in rešitev. Tudi naše glasilo lahko v tem pogledu odigra potrebno informacijsko vlogo.

Medsebojna vzajemnost in solidarnost za večjo socialno varnost

Medsebojna vzajemnost in solidarnost za čim večjo socialno varnost naših delavcev je doslej že večkrat v praksi zelo uspešno

prestala preizkušnje. Nikakršnih težav ni bilo, ko je bilo potrebno pokriti izgubo nekaterih naših OZD. Ni bilo primera, da bi se kdo poskusil izogniti tej obveznosti. Tudi pomoč nekaterim našim OZD, ki si niso mogle ustvariti sredstev skupne porabe za regres za letni dopust in za družbeno prehrano, smo znali dovolj hitro in učinkovito zagotoviti vsi. Nekoliko več težav, omahovanj in pomislekov nastaja pri nekaterih naših OZD glede združevanja sredstev za interne kompenzacije, s katerimi pomagamo tistim našim organizacijam, kjer zaradi administrativnih omejitev pri oblikovanju cen in možnostih za ustvarjanje dohodka nastajajo negativne razlike med proizvodno in prodajno ceno na domačem trgu ali pri izvozu. Znano je, da smo interne kompenzacije po posebnem samoupravnem sporazumu odobrvali našim kmetijskim organizacijam za proizvodnjo živine, in TMI za prodajo mesa, da bi jim olajšali njihov že tako težki položaj.

Nekatere naše članice se izogibajo prevzemu teh obveznosti, češ da niso neposredno udeležene pri prodaji mesa, ker se s tem ne ukvarjajo, in da enaka stopnja obremenitve dohodka ni pravična ter da jo je treba diferencirati.

Zdaj je v postopku sprejemanje sprememb in dopolnitev tega samoupravnega sporazuma. Čeprav je včeraj potekel rok za sprejem, je sporazum izglasovalo 27 naših TOZD, 2 ga zavračata, 41 pa se jih še ni izjasnilo.

Moramo vztrajati na kombinaciji solidarnostnega in interesnega zagotavljanja internih kompenzacij. Vsi brez izjeme naj bi združevali v 1983. letu iz dohodka polovico lanske letne stopnje, ostala sredstva pa bi zagotavljale iz dela razlike v ceni pri mesu in mesnih izdelkih tiste OZD, ki se s tem ukvarjajo, v sorazmerju z obsegom poslovanja. Ne moremo odstopiti od načela, naj vsaka OZD, čeprav ne posluje z živili, vendarle vsaj nekaj prispeva za proizvodnjo mesa (o tem so se večkrat izrekli tudi organi ZKS), del povečanih bremen pa bo vendarle moral pasti na tiste naše OZD, ki meso tudi prodajajo, čeprav so zaslužki tu majhni ali simbolični ali pa jih sploh ni. S politično akcijo in prepričevanjem delavcev v naših organizacijah moramo zagotoviti, da ne bo izjeme, ki bi kvarila sliko visoke stopnje naše zavesti in solidarnosti tudi v tej stvari. Sekretar-

ji OO ZK naj se za to stvar še posebej zavzamejo.

Sklep

Tovarišice in tovariši!

Komunisti iz Mercatorja že dolgo nismo bili zbrani v tako velikem številu. Naša obremenjenost v delu pri neposrednih nalozah na delovnih mestih v TOZD, DO itd. nam često preprečuje, da bi bili dovolj seznanjeni in dovolj ustvarjalni tudi v tistih zadevah naše skupne politike, ki zadeva naše medsebojne odnose in naše skupne interese. V bistvu je vsebina, ki sem jo skušal pojasniti z razlago zadev skupnega pomena (7 stebrov) v SOZDu, tudi tisto, kar **zavezuje vsako OZD v našem sestavu, da to spoštuje in disciplinirano in ustvarjalno uresničuje. Z združitvijo v SOZD se je v teh zadevah odrekla samovoljnemu ravnanju in uskladila z vsemi ostalimi članicami.** Ker nam praksa dokazuje, da so razlage nekaterih teh skupnih zadev vendar različne, je bilo potrebno nekatere stvari bolj podrobno pojasniti. Stvari seveda s tem niso izčrpane, premalo je časa, da bi danes vse pojasnili in vse dorekli. Toda to je bistvena filozofija naših notranjih medsebojnih odnosov in pogoj naše čvrstosti. Iz tega tudi vidite, kako široko je mimo tega vse drugo, kar se samostojno ureja na ravni DO in nato na ravni TOZD.

Življenje seveda prinaša nove probleme in nove rešitve, ki jih bomo skupaj iskali. Naša dosedanja praksa strpnega, argumentiranega usklajevanja interesov je tu porok, da bomo težave, ki jih ni malo, znali sprosti tudi v bodoče razreševati in se izogibati nepotrebnim zaostritvam, zlasti pa egoizmu in zaprtosti, ki se ne zna povzpeli iznad svojega lastnega ozkega obzorja.

Vse kar sem skušal pojasniti, pravzaprav ni nič novega, na raznih mestih in ob raznih prilikah smo o teh stvareh že večkrat govorili. Toda to srečanje komunistov in ugotavljanje potrebe našega učinkovitejšega akcijskega povezovanja je bila prilika, da se vse to strne v nekoliko bolj sistematični celoti. Če bomo lahko ugotovili, da smo v teh osnovnih pogledih enotni, potem bo naše skupno nadaljnje delo toliko lažje in uspešnejše. Zavzetost komunistov tudi za ta vprašanja je seveda izjemno in v delovanju osnovnih organizacij ZK bi to moralo priti do izraza.

Mercator v SV Sloveniji

Z obiska v temeljni organizaciji

Vesna Bleiweis

V tozdu Zaščita diktira izvoz

So ljudje, ki jim ob slovesu ne moreš preprosto reči »srečno«, ne da bi o njih ne razmišljal. Pa ne zato, ker so nekaj posebnega, temveč, ker brez nerazumljivih in zapletenih fraz povedo, da je delo njihov kruh, da so za to, kolikšen bo ta kos kruha, odgovorni. Kaj so in kaj bodo v MIP-ovem tozdu Zaščita zanj še storili, so mi pripovedovali. Pripoved je bila stvarna; brez hvalisanja o uspehih in brez olepševanja težav. Tako stvarno pripoved zmorejo le ljudje, ki ne poznajo razlike med svojo delovno in osebno poštenostjo.

Iz nič do...

Pripoveduje direktor tozda Zaščita, Otmar Zorčič, mož, ki je začel svojo pot v organizaciji s stečajem, končal pa jo bo z novim objektom, namenjenim izvoznim proizvodnji.

Trgovsko proizvodno podjetje Dravinja Kidričevo je moralo v stečaj. Kot predlagatelj stečaja firme sem razmišljal o usodi njenega obrata za proizvodnjo usnjenih zaščitnih sredstev. Razmere na trgu so bile ugodne, vendar pa zapravljen ves ugled. Treba je bilo najti nekoga, ki bo poleg dobrega imena pripravil tudi potrebna sredstva za obnovo strojne opreme in obratna sredstva. Vse to smo dobili v Mercator-Panoniji.

Pravilnost odločitve o vključitvi obrata za proizvodnjo usnjenih zaščitnih sredstev v Mercator-Panonijo se je hitro pokazala. V kratkem času so se vložena sredstva obrestovala. Ne samo zaradi izre-

širjenje proizvodnih zmogljivosti in proizvodnega programa sta zahtevala tudi ustrezne delovne pogoje. V barakah nekdanjega delovnega taborišča se ni dalo več delati.

V treh letih od nakupa zemlje do rokavice

Odločili smo se za gradnjo novih obratnih prostorov. Le za najnujnejše, racionalno, brez upravnih prostorov. Danes stoji proizvodna hala s skladiščem repromateriala in gotovih izdelkov. Svetla, zračna.

Direktor pripoveduje. Meni pa pogled uide po njegovih pisarni. Skromna, staromodna oprema.

Osebna izkaznica:
Ime: Mercator - Izbira Panonija, TOZD Zaščita
Sedež: Kidričevo
Glavna dejavnost: proizvodnja usnjenih in tekstilnih osebni zaščitnih sredstev in modna konfekcija
Direktor: Otmar Zorčič

Velika, nerodna pisalna miza, vitrina od bog ve kje, zatrpna z nekaj letniki uradnih listov. Nenadoma nimam pred seboj več direktorja, ki pripoveduje o začetkih, pred seboj imam skromnega, delovnega in odgovornega človeka, ki vse, kar je nastalo iz lesene ba-

rake, pripiše delacem in Mercatorju.

Po proizvodnji ne sodimo v reprodukcijsko verigo sozda

Po naravi proizvodnje nekako štrlimo iz reprodukcijske verige, ki jo po pretežni dejavnosti sestavljajo ostale članice sozda. To pa še ne pomeni, da bi zaradi tega občutili kakršnokoli zapostavljenost pri opravljanju nekaterih poslovnih funkcij, ki se opravljajo na ravni sestavljene organizacije, in pri reševanju naše povsem specifične problematike. Nasprotno: naše probleme uspešno rešujemo tako na ravni sestavljene kot na ravni delovne organizacije. Zavedamo se, da nosimo ime velike firme Mercator in da nam je prav to ime vrnilo trg in zaupanje v lastno kvaliteto in poslovnost. Poleg tega pa čutimo v povezanosti z delovno in sestavljeno organizacijo večjo socialno varnost, večjo možnost nadaljnega razvoja in preko Mercatorjevega imena zaupanje poslovnih partnerjev.

Mimogrede: vhodi v proizvodne obrate so označeni samo z napisi »MERCATOR«. Pravijo, da je to čisto dovolj. Le na vhodu v upravno poslopje (tudi mimogrede: urejena baraka) prebereš polno ime in naslov firme, delovne organizacije in temeljne organizacije. Toraj, povezanost z imenom Mercatorja, z njegovo poslovno politiko

le ni samo puhla beseda. Ime firme pri tem kolektivu res nekaj pomeni, pa čeprav bi to spoštovanje sodili le po za nekatere članice sozda tako nepomembnih, obronkih zadevah.

V proizvodnih obratih

Urejena okolica, večinoma s prostovoljnimi delom zaposlenih, tla čista, steklene površine čiste kot le redkokoli. Nimaš občutka, da boš po nekaj korakih vstopil med drdrajoče stroje, med glave, sklonjene nad kosi usnja. Opazujem spretno roko krojilcev usnjenih zaščitnih sredstev. Danes so to rokavice, jutri bodo to usnjene gamaše in predpasniki. Odvisno od potreb trga. Režejo usnje, zlagajo in polagajo ga tako, da je čimmanj odpadka, da je izkoristek materiala čim večji. Od tega je odvisen njihov osebni dohodek. Ozrem se proti plavalasi ženi, gledam njene roke. Spretno, hitro obrača kose usnja, pred šivalnim strojem. Stroj drdra, roke sledijo hitrosti stroja. Nit se ne sme pretrgati, šiv ne sme biti napačen. Zaradi njene napake v naslednji fazi obdelave rokavice ne bo več mogoče popraviti. Vsaka napaka, vsako slabo narjena rokavica pomeni povečanje izdelavnega časa za brezhibne izdelke, s tem pa izpad norme. Norma pa pomeni osebni dohod-

Nadaljevanje na 6. strani

Z obiska v temeljni organizaciji

Vesna Bleiweis

V tozdu Zaščita diktira izvoz

Nadaljevanje s 5. strani

dek. Gledam te roke, v nos mi sili oster vonj usnja. Zaboji se polnijo. V njih rokavice, kupi rokavic, ob koncu delavnika jih mora biti približno 1600 parov.

V drugi hali zaščitna konfekcija iz tekstila in modna konfekcija. Bale modrega blaga, skrbno zložene v več plasti, krojilčeve roke pa vodijo električne škarje po razprostrtem blagu. Iz njega bodo nastale delovne halje. Mikavne, moderne ženske pumparice za zimo, rdeče, bele. Množica udobnih kril. Na trgu vse z značilno oznako Mercator-Izbira Panonija, TOZD Zaščita.

Marjan Munda, pomočnik direktorja tozda, mi razlaga: Stroji so večinoma novi, ni pa nam jih uspelo unificirati. S tem bi odpadale marsikatero težavo pri iskanju rezervnih oziroma nadomestnih delov. Pri iskanju nadomestnih delov in industrijskih igel se znajdemo, kot vemo in znamo, ker so vsi stroji uvoženi oziroma izdelani po tuji licenci, proizvajalcev industrijskih igel pa v Jugoslaviji ni.

Osnovna surovina za izdelovanje zaščitne opreme sta usnje in tekstil. S tekstilom še nekako gre, problem pa je usnje. Oboje kupujemo na zalogo. Trenutna zaloga usnja zadošča za proizvodnjo do konca januarja 1983. V zalohah pa so vezana obratna sredstva, s tem pa se odpira dodaten problem. Pa še en problem je prisoten.

Za vsakim strojem naj bi sedel delavec,

teh pa očitno v tozdu primanjkuje. Kljub velikemu številu delavcev, ki preko ptujskega zavoda za zaposlovanje iščejo delo, tozde še vedno išče delavce. Pred tremi meseci objavljena potreba po delavcih je dala naslednji rezultat: od 206 vlog za zaposlitev pri zavodu za zaposlovanje sta strokovni službi zavoda in MIP-a izbrali 80 kandidatov. Izbrani kandidati naj bi se v treh mesecih pričuli oziroma poklicno usmerili. Že v času trajanja priučevanja je 50% kandidatov samovoljno zapustilo delo. V toz-

da. Več je bolezenskih izostankov, v letu 1982 približno 10.000 ur (podatek velja za izostanke z dela do 30 dni), večje so potrebe po organiziranem preventivnem in kurativnem zdravstvenem varstvu, organizirani socialni službi in drugih zadevah, ki naj bi urejale družbeni standard. Raziskava vzrokov za bolezenske izostanke je pokazala, da večina izostankov izhaja iz opravljanja materinskih dolžnosti, del vzrokov za izostanke pa odpada na poklicne bolezni. Med poklicnimi boleznimi so na prvem mestu krčne žile. Organizirana prednostna ambulanta splošne medicine zagotavlja za zdaj predvsem prednost pri koriščenju zdravstvenih uslug, ne pa še pravega preventivnega zdravstvenega varstva. V tej smeri bomo morali storiti več. Prav poklicna obolenja nam povzročajo največ težav pri razporejanju delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo bodisi na nenormirano delo ali pa na drugo, njihovi delovni sposobnosti primerno delo.

Da ne bi omenjali samo težav ali pa samo »bolniških« kot značilnosti ženskega kolektiva, moramo poudariti, da pretežno ženski kolektiv pomeni tudi zanesljivo garancijo za kvalitetno delo in zanesljivo večjo discipliniranost.

Kaj se skriva za medvedkom in Yugo II

Dobrih 50 korakov podolgem in slabih 10 počez meri obrat za izdelovanje frotiraste konfekcije, ki potuje po svetu z oznako firme Vossen, plišastim medvedkom in drobnim, v svilo vtisnjanim made in Jugoslaviji II.

Od kje odločitev, da na Ptuj, v TOZD-u Zaščita, sklenete pogodbo s svetovno znanim tkalcem in konfekarjem, firmo Vossen?

Pobuda za širitev proizvodnega programa je prišla iz same delovne organizacije. Možnosti za vključitev v sodelovanje z inozemskim partnerjem smo iskali pri izvozno uvoznih firmah, ki se ukvarjajo s tekstilom. Tako smo preko Unitexa našli ponudbo firme Vossen in prve razgovore opravili v juniju. Od konca junija so teklo operativ-

in zagotovljeni normalni delovni pogoji, pa menim, da bo 1.200.000 mark letno, kolikor naj bi pri prodaji dela tujemu partnerju zaslužili, kar čedna vsota deviz. Pogodba je sklenjena za 5 let, v dveh letih moramo iz ustvarjenih sredstev odkupiti strojno opremo.

Če ne bi imeli težav z delovno silo, bi bila trenutna zmogljivost obrata 8000 kopalnih plaščev – ob polni zasedenosti delovnih mest in kompletni strojni opremlenosti pa 25.000. Taka je tudi želja inozemskega partnerja. Vendar pa je ta zmogljivost odvisna od izgradnje druge faze samega objekta, v katerem se proizvodna dejavnost opravlja.

Kako pa je bila sprejeta odločitev o sodelovanju s tujo firmo v tozdu oziroma delovni organizaciji?

Odločitev o sodelovanju je v delovni organizaciji MIP naletela na razumevanje, medtem ko v temeljni organizaciji sami preveli-

kega navdušenja nad odpiranjem novega obrata ni bilo. Razlog za to je pravzaprav v našem prejšnjem vprašanju. Potrebna investicijska in obratna sredstva, gledano kratkoročno, niso ekvivalent začetnemu delovnemu in deviznemu efektu sklenjenega posla. Vendar zadeve tudi v tozdu nismo obravnavali kratkoročno, kar pomeni, da smo morali delavcem pojasniti predvsem razloge za to odločitev, to je, tekoče zagotavljanje dela obstoječim obratom. Samoupravni organi tozda so odločitev sprejeli in zdaj nas čakajo operativna dela za izgradnjo druge faze obstoječega proizvodnega objekta na Ptuj, s tem pa seveda tudi vse težave investitorja, od zagotavljanja finančnih sredstev do usposabljanja kadrov.

Izgradnja II. faze objekta za proizvodnjo frotiraste konfekcije je uvrščena v letni planski akt sozda za leto 1983 kot prednostna investicija po kriteriju prednostnih naložb v objekte za proizvodnjo, namenjeno izvozu. S tem je zagotovljen delež združenih sredstev v finančni konstrukciji. Vendar pa se bomo morali glede na zaostrene omejitve na področju investiranja krepko potruditi, da bomo investicijo izpeljali in s tem zagotovili uresničevanje sklenjenega posla.

Sprašujem na videz mladega, vendar že z nekaj izkušnjami obogatene obratovodjo obrata za proizvodnjo frotiraste konfekcije, inženirja Dušana, kako proizvodnja teče, kako se ugotavlja kvaliteta izdelka, kako so določene norme za posamezno delovno fazo in tudi ali je inozemski partner zadovoljen z izbiro ptujskega izdelovalca. Pelje me v obrat.

Prvi vtis: majhno, stisnjeno, med kupi frotirja, nad stroje nagnjene glave in drrr, drrr, drrr... Inženir mi razlaga posamezne faze dela. Ustaviva se pri končnem izdelku, otroškem kopalnem plašču. Meni se je zdel brezhiben. Pa mi pokažejo: kljub dvema kontrolama kvalitete izdelka, ki jo opravljata naši delavki, je nemški kontrolor opazil napako. Žep na desni strani je bil za slabega pol centimetra nižje od levega. Žep je treba odparati in ga ponovno prišiti. Prvi kontingent izdelkov je naročnik že prejel in na enem modelu pri četrti kontroli, ki se opravlja v ZRN, ugotovil napake. Reklamacija je bila ostra in brezkompromisna. Naše težave ga ne zanimajo.

Ne zanima, ga zakaj orodje za čiščenje izdelkov še ni montirano, zakaj ni delavcev, zakaj, zakaj, zakaj. Zanj je posel posel, ki ima tako in tka ceno, ostalo ni važno. Če si posel sprejel, ga opravi tako, kot je dogovorjeno, ali pa odstopi. Prav to je najtežje – od naše mentalitete in odnosa do dela zahtevati brezhibnost. In prav v tem je ključ za odgovor o uspešnosti sodelovanja oziroma posla. Samo investicijski in obratni kapital, potreben za zagon obrata sta premalo, če zraven ni odnosa do dela. Tega pa bo verjetno dala šele vzgoja in vse ostrejša razmere na področju zaposlovanja.

Medvedek z nalepke gleda prijazno, vablivo, kupite me, ves sem mehak in prijetno grejem. Ta medvedek res ne more vedeti, da lahko ogrejejo le roke žena, ki dan na dan skrbno in natančno šivajo, šivajo...

Zapis o TOZD Zaščita bi se moral tu končati, pa so me zanimale še nekatere stvari. Predvsem tiste, po katerih delovno organizacijo MIP bolje poznamo in zaradi katerih bi lahko rekli, da bi

MIP vzeli za vzor

Gre za vprašanja urejanja družbenega standarda in usklajenega delovanja delegatov MIP na ravni sestavljenih organizacij.

mercator izbira panonija ptuj

Področje družbenega standarda, če sem štejejo družbeno prehrano, stanovanjsko gradnjo, gradnjo in koriščenje lastnih počitniških kapacitet, športno rekreacijsko in kulturno dejavnost, se enotno ureja za vso delovno organizacijo.

Na podlagi enotnih osnov in meril za koriščenje sredstev, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo je vsem delavcem zagotovljen enak položaj pri njihovem koriščenju. Tako so v letu 1982 zagotovili 121 delavcem delovne organizacije pomoč pri reševanju stanovanjskega problema.

Z združevanjem dela sredstev, namenjenih za izplačilo regresa za letni dopust, se gradijo in kupujejo počitniške kapacitete. Dokaz o

uspešnosti takega združevanja sredstev je, da lako skoraj 90% vseh delavcev preživlja del počitnic oziroma dopusta v lastnih objektih. Ob tem velja pripomniti, da akcija za združevanje sredstev na ravni SOZD za enake namene ni povsem uspela.

Rezultati športno rekreacijske dejavnosti so vidni na mercatoriadah. Ocenjevati dejavnost samo skozi blišč osvojenih pokalov je premalo, ker v njih ni videti odseva vsega tistega, kar ljudi družijo. Za Mipovce bi bilo premalo reči, da jih družita le dobra volja in želja po uspehu. Tako druženje se rodi iz človeških vezi in medsebojnih odnosov. To bi lahko izzvenilo idealizirano za vse tiste, ki poznajo MIP tudi z drugačne plati, vendar pa se morebitni drugačni odnosi ne kažejo navzven. To potrjuje tudi delovanje delegatov MIP, bodisi v delu delavskega sveta sozda bodisi v drugih samoupravnih in strokovnih telesih.

Moj sogovornik, Marjan Munda, je tudi delegat delavskega sveta sestavljenih organizacij Mercator in član izvršilnega odbora delavskega sveta SOZD. Sprašujem ga, kako tečejo povezave med njegovo »delegatsko bazo« in organi, v katerih je delegat. »Čujte«, mi pravi po štajersko, »nimamo težav. Delegati delavskega sveta SOZD prisostvujemo vsem zasedanjem delavskega sveta v delovni organizaciji. Tu poročamo o gradivu, skupno s samoupravnimi organi in strokovnimi službami delovne organizacije oblikujemo stališča, ki jih sporočamo delavskemu svetu SOZD. Povsem enaka je pot za stališča, ki jih prenašam izvršilnemu odboru delavskega sveta SOZD. Zaradi takega načina dela so naša stališča čvrsta in strokovno utemeljena.«

Tak odgovor ne potrebuje komentarja. Vzbudi pa lahko razmišljanja o variacijah na temo delovanja delegatskega sistema oziroma pogojev za uspešno delo delegatov.

Predstavitev ene od članic SOZD Mercator bi morala biti brezosebna, omejena le na dejstva, na beleženje podatkov o težavah in uspehih. Pa vendar se mi je v zapisu o tozdu Zaščita vrnilo nekaj osebnega. Morda zaradi tistega »kak je z deco, Marija?«, ki ga je direktor namenil delavki za strojem, ko sva vstopila v proizvodno halo. Drobnost, zasebno vprašanje je med drdrajo če stroje prineslo nekaj toplega in človeškega. Del tega je zato ostalo tudi v zapisu.

Delam, delam, delam, delam kot zamorc, pa kje naj delam...

Slovenska črna duhovna pesem, kot pravijo pesmi Janija Kovačiča z naslovom »Delam«, ima tudi drugo plat. Samo pogledati jo je treba skozi potrebe združenega dela in skozi odnos do dela. Ta pogled pa pokaže tisto, kar se skriva za ugotovitvijo: nezaposlenost je lahko tudi navidezna.

du ocenjujejo, da bo po izteku priučevalne dobe in sklenitvi delovnega razmerja osip še večji. Kje so razlogi?

Marjan Munda odgovarja brez slepomišljenja: v nevoljnosti ljudi do dela, neustrezni izobraževalni politiki in neustrezni kadrovske strukturi izbranih kandidatov. Dejstvo, da je med prijavljenimi iskanci dela največ mladih s srednješolsko izobrazbo (predvsem administrativno upravne smeri), potrjuje neusklajenost izobraževanja s potrebami gospodarstva in posebej še specifičnimi potrebami posameznega okolja. Imam občutek, da voljnost do ponujenega dela, ponujen poklicne preusmeritve pada v odvisnosti od stopnje in smeri izobrazbe, ki jo imajo iskanci dela. To je po eni strani razumljivo, po drugi strani pa daje vtis, da je nezaposlenost le navidezna. Istočasno pa v tozdu opazimo nezainteresiranost za dodatno, dopolnilno izobraževanje, to je pridobivanje kvalifikacije. Razlog za to je v oddaljenosti izobraževalnih centrov, delno pa v strukturi zaposlenih po spolu. V tozdu so zaposlene pretežno ženske. Od tod tudi

Značilnosti pretežno ženskega kolektiva

Jedro delavcev sestavljajo ženske, to pa pomeni, specifično problematiko, nadaljuje Marjan Mun-

ne priprave na začetek dela, to je preureditev obstoječega obrata na Ptuj, uvoz in montaža potrebne opreme – v septembru pa smo pričeli s proizvodnjo.

Razlog za sklenitev pogodbe oziroma posla tiči predvsem v potrebah, da si obrata za proizvodnjo zaščitne in modne konfekcije zagotavljata del deviznih sredstev, potrebnih za uvoz surovin in nadomestnih delov, pa delno tudi za pokrivanje uvoznih potreb delovne organizacije MIP.

Je posel, gledano dolgoročno, ekonomsko utemeljen, glede na vložena sredstva in pa na stroške, ki pri takem poslu nastajajo, oziroma, ali bodo vložena sredstva ekvivalentna deviznemu efektu?

Trenutno, ko se v tem obratu v bistvu šele učimo, mi pravi direktor, ne. Ne delamo še s polno paro, delavke se šele priučujejo, istočasno spoznavajo zahtevo po kvaliteti in kvantiteti, ki jo zahteva nemški partner. Ko pa bodo delovni postopki utečeni in izpiljeni

mercator izbira panonija ptuj

ROBERTO
Queen
85 66 450
268 65 275
566 66 472
775 65 286

48-60

LETO	klasične trgovine	samopostrežne trgovine	blagovnice, marketi	diskont	SKUPAJ
1962	216	7	1	—	224
63	262	10	2	—	274
64	255	17	2	—	274
65	247	22	2	—	270
66	338	26	4	—	368
67	314	32	5	—	351
68	245	39	6	—	290
69	256	42	7	—	305
1970	374	54	7	—	435
71	397	60	9	—	466
72	396	62	12	—	470
73	393	63	12	—	468
74	387	62	12	—	461
75	490	83	13	—	586
76	492	87	13	—	592
77	702	97	15	—	814
78	927	133	23	—	1083
79	965	147	25	1	1138
1980	935	151	32	3	1121
81	983	157	34	4	1178
1982	1014	162	35	5	1216

podatke zbral in zrisal: **k.hvastija**

1962–1982 20 let razvoja trgovine SOZD Mercator

Začetek Mercatorja sega v leto 1949, ko je bilo ustanovljeno trgovsko podjetje ŽIVILA Ljubljana, na takratni Tyrševi cesti 31, današnji Bavarski dvor. Takrat zaposlenih 36 delavcev je imelo 6 milijonov dinarjev skupnega prometa.

Do konca leta 1961 je Mercator posloval kot grosistično podjetje z uvozom in izvozom.

Hiter razvoj gospodarstva je zelo spremenil ekonomsko in socialno strukturo prebivalstva. Število prebivalstva se je v mestih in večjih industrijskih središčih hitro večalo, kar je povzročilo tudi spremembo strukture potrošnje. Da bi bolje in hitreje zadovoljila zahtevam proizvodnje in potrošnje, se je trgovina morala prilagoditi novim razmeram.

Napredek Veletrgovine Mercator je bil tudi tesno povezan s splošnimi prizadevanji za hitrejši razvoj. V letu 1962 so se pričela pripajati k Mercatorju različna trgovska podjetja na področju Ljubljane in okolice, kasneje pa

še iz ostalih krajev Slovenije. Nagel razvoj trgovine sega v leto 1962, saj nam je znano, da se je samo v času od leta 1962 pa do konca 1964. pripojilo k Mercatorju 15 trgovinskih podjetij, ki so postale samostojne poslovne enote v okviru Mercatorja, s svojimi organi upravljanja. Družbenoekonomska reforma

v šestdesetih letih je z začrtanimi cilji, kot so intenziviranje gospodarstva, večja gospodarska stabilnost, širša in hitrejša vključitev v mednarodno delitev dela i. t. d., že pritegnila tudi naše podjetje.

Foto: Kancijan Hvastija

V letu 1977 je bil sklenjen samoupravni sporazum o združitvi v Mercator, sestavljeno organizacijo združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev. Nekdaj skromna grosistična dejavnost razdeljevanja prehranbenih dobrin se je do danes razvila v veliko in močno organizacijo združenega dela, ki je prisotna ne samo na slovenskem, ampak tudi na jugoslovanskem in mednarodnem tržišču.

SOZD Mercator ima v svojem sestavu naslednja področja dejavnosti (po klasifikaciji): 01 Industrijo in rudarstvo, 02 kmetijstvo in ribištvo, 03 gozdarstvo, 05 gradbeništvo, 07 trgovino na drobno, trgovino na debelo in zunanjo trgovino, 08 gostinstvo in turizem, ter 11 finančne, tehnične

in poslovne storitve. Najmočnejše področje dejavnosti je 07, t. j. trgovina na drobno, trgovina na debelo in zunanja trgovina.

Danes ima SOZD Mercator 11 delovnih organizacij s 54 tozdi in 16 enovitih delovnih organizacij.

Nesporno je, da je naša sestavljena organizacija združenega dela Mercator v razdobju 1962–1982, t. j. v času pripajanja različnih trgovskih, industrijskih in drugih podjetij dosegla velik napredek. Z graditvijo novih samopostrežnih trgovin, blagovnic, marketov, potrošniških centrov, diskontov in podobnega, je postal delež Mercatorjevih prodajalnih mrež na našem tržišču vse pomembnejši. Pomembna je tudi ugotovitev, da Mercator ni razvijal svoje maloprodajne mreže le v mestih in industrijskih središčih, temveč tudi na podeželju. V svojem razvoju je čez republiške meje in tako svojo razvojno perspektivo usmeril tudi na širše jugoslovansko tržišče.

Tako kot do sedaj, bo tudi v prihodnje SOZD Mercator usmeril vse svoje ustvarjalne sposobnosti v nadaljnjo, še hitrejšo in uspešnejšo rast, sestavljene organizacije kot celote.

K. Hvastija

CIRKUS 65 DNI

Ko leto se izteče navadno vsak si reče: »O, saj je še kar šlo, da bi le še drugo tako blo.«

A, ko pod drobnogledom gledaš, takrat se šele prav zavedaš kaj vse je mimo šlo in kaj vse še bo.

Zdaj film se nazaj vrti, ni črno bel, pa tudi barven ni. Tako si misli sproti urejujem, da vem, kdaj naj se smejem, kdaj naj objokujem.

Bitka za Malvine nas je razsvetlila, da v hudih časih res pomagajo le krila.

Če je železna lady z Down Streeta, vsa drobna, elegantna, zvita, rešila vse, kakor Angležem gre, zakaj še naše polomije naj ne rešujejo gospe?

In spet prišli so časi Mike Špiljka, vlado vodi zdaj tovarišica Milka, vici so oblekli krilo, ne zvenijo pa bolj milo.

Parol se novih nismo naučili, saj še starih nismo se znebili. Pred leti sto, morda še več je nek Novičar rekel:

»**B**edak je tisti, ki da zemljo preč.«
Mi pa prostodušno, kot duši se slovenski to prilega, štiri desetletja kmetu govorili smo, da je nadlega. Zdaj spet so konj, pa bik in polje, trava edina usmeritev prava.

To vse je zadnji modni krik, a kaj, če kmet zadevo spet bo razumel kot trik?

Jesen nam čudež s polj je dala, pol ga ledena zima bo pobrala. Je prav – to vsak osel ve, da kar iz zemlje zraste, spet nazaj v zemljo ga

To res na svetu je najdražji gnoj, a kdo, tovariši še vpraša vas za z? Da je kmetijstvo zadnja moda, ki brez mod straši povsod, kaže to, da le biku moda so posode ki iz nje mu raste rod.

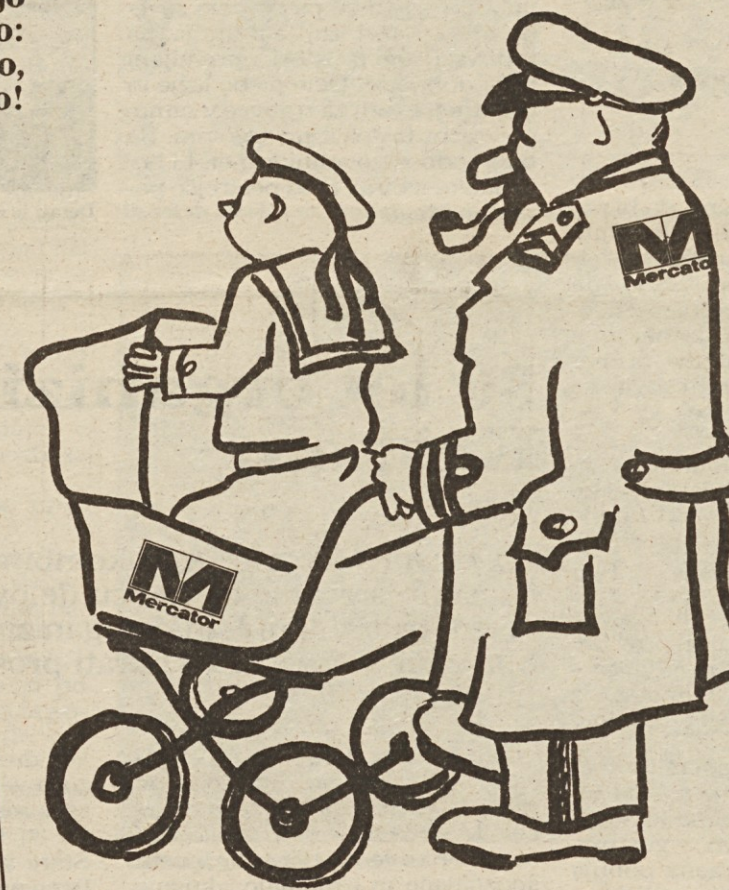
Vkrogu z detajlisti se grosisti bodo spet vrteli, roke meli, dnarje šteli. In zunanjetrgovinci zbratili se spet z gostinci na osnovi sporazuma – če mu bo strokovna služba kuma, dolarje v Iraku preštevali, nezaposlene zaposlene naprej zaposlovali.

In kmetijci z industrijo šli se bodo španovijo: ti daj bika, jaz pa kompenzациjo, vse za to stabilizacijo!

Projektanti bodo meli roke, če bo gradnja na obroke, a če po zlu gredo krediti, tenko piskale jim bodo riti.

– Gospodje, specialiteta naše restavracije.

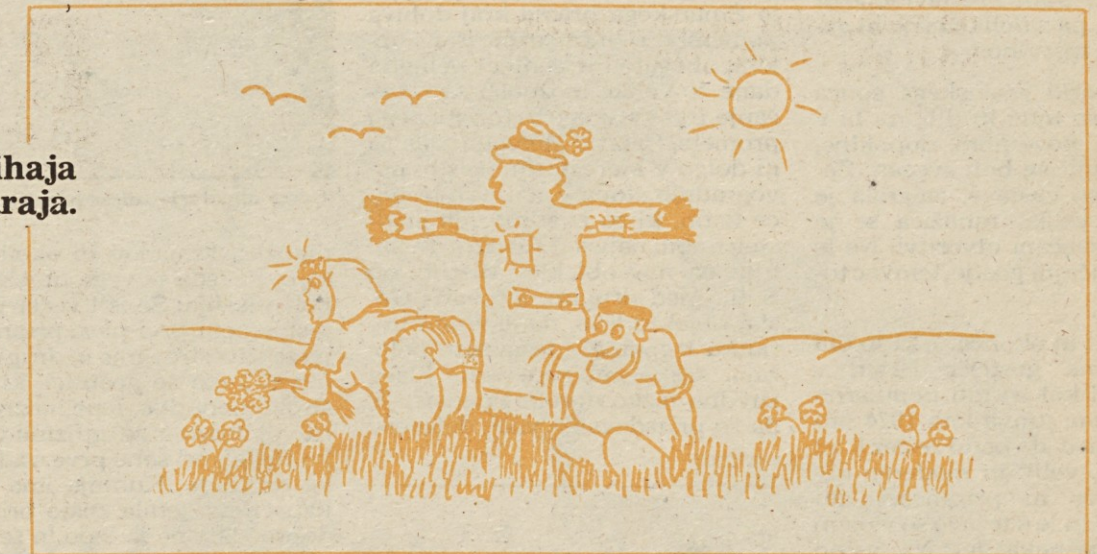

– Srečno plovbo

A, da sva le barantala, komerciala nama bo vse dokazala, ko skupni bo prihodek razdelila po ključu, ki sva zanj se domenila. Takrat si spet v lase bova skočila, branila svoje, nikdar popustila.

A takle je veseli krog, če dogovor nima pravih nog. Ej, ve reprodukcijske verige, velike ste postale brige, a da stvar bi globlji smisel imela, mi dodamo še delitev dela.

Tu beseda ostra je kot britev – komentar strokovni je bolj plitev. Vse postaviti na glavo, obrniti skoz rokav, to bilo bi vsem kar prav.

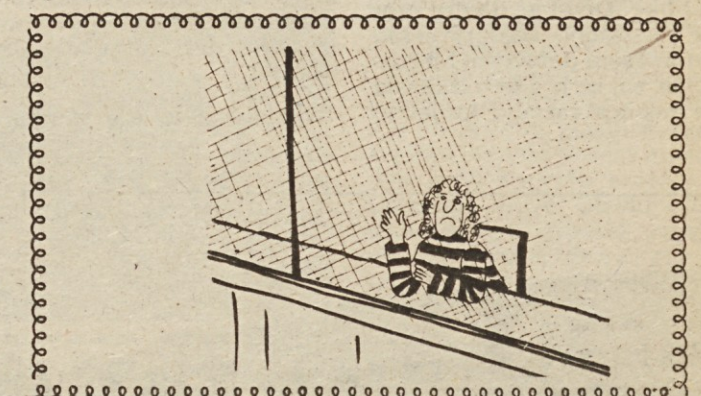

Vsak postal bi specialist, kot na divji vodi kanuist, in v vrtincih gospodarske zmede skrbno postavljaj bi zasede. O vseh mogočih ciljih bi besedoval, veliko vzel, pa malo dal.

Zadeva ima po monopolu duh, vendar vsak zase bi rad kruh. A kruhek ljubi hitro bo komis, če vse bo spet le kompromis.

A stvar se vedno prav konča: da tisti da, ki manj ima. A taka radodarnost, pri nas ima ime kar solidarnost.

Film ne vrti se več nazaj, leta starega je kraj. V svetlo se prihodnost spet ozrem, da še tole vam povem: morje sedmih suhih let prepluje brod, ki dober kapitan mu poveljuje. Za kapitana in posadko pa se ve: drug brez drugega ne gre. Le če enotna bo ta naša vrsta, naša bo prihodnost čvrsta.

Le za mojo se ne ve, če so rime preostre. Če bom nenadoma odšla, se ve, od kod pozdravljam vas: pa-pa!

Glej veselje reprodukcijskih enot! Tam gre ven in tukaj not: ti daš dinar, jaz devizo, vse za našo skupno mizo! Ti daš zrezek, jaz nočitev, to kompleksni sta ponudba in storitev!

Z resnico smo na dan prišli, povedali, da tega, kar imamo, ni. Na up se nehala je vsa kupčija brez konjev nam obstala je kočija.

Kako je z usklajenimi interesi, poskusili odgovoriti so kongresi. Kako krepiti in razviti odgovornost pravo, vsem bilo je jedro zdravo.

V teoriji odgovornost ni uganka, a v politiki je strašna zanka. Bolj kot je ta kolektivna, zmeraj manj je selektivna.

Množici natakne se za vrat, politik pa gre mirno spat. Odgovornost za njegovo sranje, prevzelo bo pač »splošno stanje«.

A v to naše splošno stanje, ki mu boter je neznanje, ki sta svat mu goljufanje, strina pa podkupovanje, s svetlo lučko, da je bolj veselo, sveti združeno nam delo.

Zdaj na tej, zdaj oni strani, »usklažene« interese hrani. Zbira sredstva, vsepovsod varčuje, v zvezde ga zato nihče ne kuje. Kvečjemu kak birokrat, da ne zaspi, paket ukrepov mu spusti.

Zdaj so v modi spet paketi, s kavo, praškom in briketi, a da stvar ima okvir, nam potreben zraven je špalir.

Na carini zdaj je vrsta, ljubčki, ni več našga Trsta, vsak carinik pa po svoje razlaga si pravice moje. Z vso carino, depozitom odrekli smo odprtosti se mitom.

Če seštel bi delegacije, ki v imenu družbenopolitične organizacije obiskale naše so rojake, za armado bi imel vojake. Te potke v Celovec, Trst so dokazale, da krog pri nas lahko ima vogale.

»Pri nas je vse ročno zbrano in obdelano.«
»Pa računalnik?«
»Ta je le za preverjanje napak.«

– Kar se nas tiče, imamo najboljše kmetijstvo.

★ Besedilo: Vesna Bleiweis

★ Risbe: Mitja Šipek

★ Odgovor: Jaro Nov

Slovesnost pred dnevom republike

Mile Bitenc

Delovna zmaga M-Jelše

Dva dneva pred praznikom republike nov objekt v Šmarju pri Jelšah – Plod sodelovanja v okviru SOZD Mercator – Večja ponudba na področju turizma in preskrbe.

Praznik republike je bil pred vrati; toda v Šmarju pri Jelšah, bi lahko dejal, se je ta praznik začel že nekaj dni prej. Ne le za delavce Mercator – Jelše, ki so slavili veliko delovno zmago, temveč tudi za vse krajanje in okoličane. Odprt je bil Šmarski hram, z restavracijo in prenočišči, pa z delikatno in galanterijsko trgovino.

Zadnji žarki jesenskega sonca so se na vso moč trudili, da bi v soboto, 27. novembra, dopoldne, dan napravili še bolj svečan. Zaplapolale so zastave, zaigrala je godba in velika množica se je zbrala na svečani otvoritvi. Ne le krajanji, slučajni gostje, temveč tudi vabljeni.

Šmarčani in okoličani, ki so bili navezani na gostišče Hram v Šmarju, ali kot so mu popularno rekli Habjan, junija leta 1974 niti pomislili niso, da bodo že čez 8 let dobili nov, velik in moderen objekt. Potres ni prizanesel niti »Habjanu« in le s težavo so v njem poslovali še nekaj let. Na lastno odgovornost so v kolektivu Jelše še sprejemali goste, potihem pa so upali, da bodo stari objekt porušili in na tistem mestu zgradili novega. Povsem nerazumljivo je bilo, da bi tak kraj kot Šmarje, ki so tudi občinsko središče, ostal brez gostinskih zmogljivosti.

»Za izgradnjo tega in tudi drugih gospodarskih objektov je bil sprejet koncept, da se prenova izvaja po redni poti v okviru usmerjene investicijske politike. Zbrana solidarnostna sredstva so bila namenjena izključno za stanovanjsko gradnjo in ob obstoječem finančnem stanju v Jelši nikakor nismo uspeli narediti prave finančne konstrukcije,« je v svojem nagovoru ob otvoritvi novega objekta poudaril direktor Mercator – Jelše, Miloš Klanjšek. »Prva možnost se je odprla šele,« je dodal, »ko so slovenske banke tudi v ta namen združile del sredstev kot lastno udeležbo Jelše in ko je jamstvo za razliko in socialno varnost delavcev v prvih letih poslovanja prevzel SOZD Mercator, v katerega smo se v tem času tudi združili.«

Predsednik delavskega sveta delovne organizacije Mercator – Jelša je posebej poudaril, da nova pridobitev pomeni za delavce kolektiva predvsem nove obveznosti in napore, saj bodo morali kot dobri gospodarji skrbeti za dobro in nemoteno poslovanje, kot dobri gostitelji pa za počutje in zadovoljstvo gostov in kupcev.

Ob otvoritvi se je oglasil tudi predsednik krajevne skupnosti in izrazil zadovoljstvo, da takšno slavje popestri proslavljanje dneva republike. Dejal je, da gre zahvala za realizacijo tega projekta nedvomno vsem delavcem Mercator – Jelše, saj se je s tem izkazala kot del nosilca razvoja krajevne

skupnosti Šmarje, posebej pa je poudaril, da je bilo zastavljene načrte mogoče uresničiti le s pomočjo celotnega SOZD Mercator.

K temu je svoje dodal tudi generalni direktor SOZD Mercator, Miran Goslar. Rekel je, da z otvoritvijo Šmarskega hrama kraj dobiva pomemben infrastrukturni objekt, obogaten je center občine in dane so velike možnosti za povečanje trgovinskega in turističnega prometa. Čeprav Mercator – Jelša ni dolgo v Mercatorju, pa s to novogradnjo stopa v sam vrh lestvice tistih, ki so iz združenih sredstev dobili največ. Ob tem je mislil tudi na nov objekt v Bistrici ob Sotli. Med drugim je tovariš Goslar dejal tudi to, da je v tem trenutku trgovina v težavnem položaju, saj je nekatere vrste blaga izredno težko dobiti. Poudaril je, da so prizadevanja vseh delavcev

v trgovini seveda takšna, da bi potrebe kupcev čimbolj zadovoljili. Ob tem je nanizal še nekaj podatkov, ki zgovorno potrjujejo, da smo v zadnjem devetmesečnem obdobju, v primerjavi z enakim v lanskem letu, prodali na primer kave, pralnega praška, olja in še česa mnogo, mnogo več.

Novi Šmarski hram stoji v centru Šmarja in se izredno lepo vključuje v okolje. Projekt zanj je napravil domačin, ing. arhitekt Janez Anderluh, ki je prvotno predvidel širši obseg. Vendar pa je že to, kar je pod streho, velikega pomena. V novi hiši so našli prostore restavracije, kar 19 sob za prenočevanje, pa bistro, delikatesa z mesnico in galanterijska trgovina.

Celotna uporabna površina znaša 2.200 kvadratnih metrov. Pretežni del je namenjen nadomestitvi porušenega objekta – gostišča Hram. Velika restavracija ponuja sedeže kar 200 gostom, v sobah pa je ležišč za 27 gostov.

V času, ko pišem tale sestavek, obračun stroškov še ni v celoti opravljen. Znesek 133 milijonov je tako le orientacijski. Poglejmo, kakšna je finančna konstrukcija: Ljubljanska banka – je prispevala iz združenih sredstev 20,7 milijonov din, 102 milijona din SOZD Mercator in lastna sredstva, ostalo pa je delež dobaviteljev opreme in izvajalca del, Ingrada in Rogaške Slatine.

Ob otvoritvi se je zbrala velika

Govor direktorja Miloša Klanjška ob otvoritvi Šmarskega hrama – v ozadju kolektiv restavracije

množica krajanov in okoličanov, ki se seveda novega objekta najbolj veselijo: Še isti večer je bil v restavraciji prvi ples, pripravljajo pa že silvestrovanje in druge prireditve. Tako so gostinci, ki imajo široko ponudbo, lepe možnosti za razvoj turizma, že ugriznili v jabolko in dali od sebe prve, zadovoljive rezultate. Kuhinja ima velike kapacitete, jedila znajo pripraviti dobro, okusno in lepo in še dobra postrežba povzroča zadovoljstvo, da bo obiska in tudi zadovoljstva dovolj. Za gostince pa bo delo seveda precej lažje, saj je kuhinja, pa tudi vsi drugi prostori, opremljeni najsodobnejše. Delo pa bo lažje in prijetnejše tudi za trgovce v samopostrežbi in tekstilni trgovini. Še bolj bodo zadovoljni kupci, ki bodo lahko izbirali med pestrejšo ponudbo blaga.

Detajl iz restavracije in prvi izdelki iz nove kuhinje. Vse foto Mile Bitenc

30 let organiziranega sadjarstva v Krškem

Delavci Mercator-Agrokombinata Krško so tradicionalno srečanje ob koncu delovne sezone letos posvetili trideseti obletnici organiziranega sadjarstva na njihovem področju in hkrati proslavili praznik republike.

Kljub gospodarskim in bencinskim težavam smo se že sedemnajstič zbrali na srečanju delavcev, ki so raztepeni po vsej občini in se lahko le ob teh priložnostih spoznavajo in izmenjajo izkušnje. Na srečanju niso bili samo govorniki, pač pa so sami delavci skupaj z mladino pripravili pester kulturni program, podelili so priznanja najboljšim sodelavcem ter podelili jubilejne nagrade.

Slavnostni govornik je bil Franc Juvanc, direktor delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško, ki je opozoril na poslovne uspehe, težave in usmeritve.

O zgodovini in pomenu sadjarstva je govoril mag. Alojz Mustar, dipl. ing. agr., direktor TOZD Sadjarstva, ki je med drugim poudaril: »Sadjarstvo v Posavju je bilo znano že pred vojno. Organizirano pa so začeli saditi sadno drevje na družbenem sektorju leta 1952, ko je tovariš Gvido Vesel – upravnik posestva Matija Gubec – s svojimi sodelavci obnovil 50 ha strnjanih nasadov hrušk, breskev in jablan. Prvi plodovi so črnogledežem, ki so predvidevali propad nasadov, zavezale jezike. Ta nasad v Leskovcu lahko smatramo za začetek plantažnega sadjarstva.

Uspehi so vzpodbudili strokovnjake, da so v letu 1964 začeli saditi jablane, hruške in breskve na največjem ravninskem nasadu v Sloveniji, ki leži vzhodno od Krškega – v Stari vasi. Od načrtovanih 266 ha je bilo dejansko zasajenih le 170 ha, ker je v času priprav zmanjkalo denarja. Vsi ti nasadi so bili palmete na semenjakih.

V 70 letih smo se v naši delovni organizaciji lotili obnove nasadov po tako imenovanem gostem sistemu (vretenasta vzgoja) z 2500 in

več drevesi na ha. Ta vzgoja omogoča velike hektarske pridelke, ki so v rekordnih letinah znesli tudi do 80 ton na hektar. Izkušnje iz Stare vasi smo prenesli v obnovljene nasade v Kostanjevici (30 ha) in Brestanici (50 ha). Skupaj trenutno pridelujemo sadje na 294 ha v družbenem sektorju in na 122 ha v sodelovanju z združenimi kmeti. Pričakujemo, da bomo do leta 1985 v družbenem sektorju in v sodelovanju z združenimi kmeti pridelali več kot 1000 vagonov kakovostnega sadja sodobnih sort in bomo s tem postali eden največjih pridelovalcev sadja v naši republiki.

Za uspešno vključevanje na vedno zahtevnejši trg s sadjem bomo morali posodobiti naprave v hladilnici (paletni sistem), povečati hladilne kapacitete in izboljšati ostalo opremo. Želimo se vključiti v ceneno pridelavo kakovostnega

Mercator
v Posavju

sadja, saj bomo s kakovostjo lahko prodrali na zahtevno tuje in domače tržišče.

Posebna priznanja, plakete delovne organizacije Mercator-Agrokombinata Krško so prejeli za služni delavci za razvoj celotne delovne organizacije: Hmezd Zalec, Do Sadjarstvo Mirovan, Tone Božič – delovodja na posestvu Stara vas, Franc Gorenc – upokojenec iz TOZD Sadjarstvo, Franc Gorjup – kmet iz Mrčnih sel, Jože Jordan – delavec iz TOZD Poljedelstvo meso, Lojze Pirc – upokojenec iz TOZD Sadjarstvo, Jože Rajterič – delavec iz TOZD Sadjarstvo, Gvido Vesel – začetnik organiziranega sadjarstva, Pavla Vidmar – upokojenka iz TOZD Sadjarstvo, Marjan Zupan – dipl. ing. agr., začetnik ravninskega sadjarstva, Magda Žigante – delavka v DSS. Vsem prejemnikom iskreno čestitamo.

Pred osmimi leti nihče niti v sanjah ni pomislil, da bo v Šmarju na mestu nekdanjega »Habjana« zrasel pravcati hotel

**Nanosove
vesti**

V imenu uredniškega odbora Nanosovih vesti želimo vsem zaposlenim v Mercator-Nanosu vse najboljše v novem letu 1983, predvsem pa da bi v novem letu še bolj množično sodelovali pri informiranju v skupnem glasilu ter da bi s skupnimi močmi, z boljšim sodelovanjem in razumevanjem premagali vse težave in probleme, ki nas čakajo v letu 1983.

**Urednik:
Sergej Paternost**

Obisk pri prijateljih v Stolcu

Emil Vuga - DSSS

»Ljubim tvoje reke i gore, ljubim tvoje ljude ponosne...«

Namen tega pisanja ni samo v nekem zaporedju nanizati dogodke in doživetja s potovanja udeležencev ekskurzije v Stolac. Želel bi bolj poudariti tisto, kar je globlje, kar človeku ostane mnogo dlje. Morda mi bo uspelo.

Zamisel o obisku pobratenege mesteca Stolca v Hercegovini je bila rojena že prej, odločitev pa dozorela v prvih dneh letošnjega decembra.

Tretjega decembra je avtobus z udeleženci naših TOZD Izbire, Grosista, Trgovine, Opskrbe ter go-

drsi v naročje morja, smo zavili v smeri proti Mostarju. Dolina je počasi tonila v počitek, luči se se prižigale in bližal se je čas srečanja. Poslovili smo se od doline Neretve ter pri Čapljni zavili proti Stolcu. Samo še 25 kilometrov. Pred nami se odpira nova dolina,

v toplen soncu in zaživelo svoj vsakdan. Obdajali so nas hribi in na njih mogočni zidovi - ostanki zgodovine, ki dajejo mestecu poseben pečat in lepoto.

To mesto, pobrateno s Postojno, ta dolina, sta dala sinove za revolucijo, borce za našo svobodo, za naš svobodni dan. Mnogo njihovih življenj je ugasnilo prav v naših krajih, gozdovih in vaseh, saj je znana Hercegovska brigada osvobajala Slovensko primorje s Trstom in nadaljevala boj do zmage skozi Postojnska vrata do Ljubljane in naprej.

Iz dela samoupravnih organov delovne organizacije

Franc Čuk - DSSS

Obravnavali izhodišča plana

Delavski svet DO MERCATOR-NANOS se je sestel na svoji seji dne 1. 12. 1982. Iz poročila planske analitiške službe o rezultatih poslovanja povzemamo najpomembnejše kazalce.

Fakturirana prodaja trgovskega blaga na debelo in drobno v naši delovni organizaciji v primerjavi z 9-mesečnimi rezultati se je povečala za 34,9% in je dosegla 5.150.136.098 din. Ob upoštevanju rasti cen ugotavljamo, da je prodaja grosističnega blaga ostala na ravni lanskega leta, oziroma je prodaja na drobno v primerjavi z lanskim letom padla. Letni plan fakturirane realizacije smo dosegli 76,5%, neto RVC pa je naraščala nekoliko hitreje od prodaje trgovskega blaga. Povprečne zaloge trgovskega blaga so se v primerjavi z istim lanskim obdobjem povečale za 15,3%, dosegli pa smo malo boljši koeficient obračanja zalog, in sicer 5,43 krat.

Celotni prihodek se je zvišal za 38,7% in znaša 4.671.605.063 din, porabljena sredstva pa so naraščala hitreje za 40% in znašajo 4.205.165.591 din. Materialni stroški so naraščali za 11% počasneje od rasti celotnega prihodka.

Doseženi dohodek v devetmesečju letošnjega leta znaša 466.439.473 din, oziroma je za 27,3% večji v primerjavi z lanskim letom. V letošnjem letu se je najmočnejše povečal delež iz dohodka za obresti, in sicer za 43,4% oziroma za 10,4% v lanskem devetmesečju na 14,9% letos, kar znaša 31.278.362 din. Hitreje od dohodka so naraščali še prispevki za financiranje DS DO NANOS, ker so bile reorganizirane nekatere službe.

Osebnih dohodkov so v obravnavanem obdobju naraščali počasneje od dohodka. Povprečni nominalni čisti OD na zaposlenega je v DO NANOS v devetmesečju znašal 11.378, kar je za 20,8% več od lanskega v istem obdobju, v primerjavi z doseženimi OD v trgovini smo nižji za 13%, oziroma 18% pod povprečnim doseženim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega v gospodarstvu SRS.

Dve TOZD naše DO so poslovale z izgubo v skupnem znesku

8.085.457 din, oziroma za ta znesek nista pokrivali osebnih dohodkov.

Ostane čistega dohodka, upoštevaje pozitivne in negativne ostanke posameznih TOZD, znaša v DO NANOS kot celoti 36.107.890 din, kar je za 18,2% več kot lani.

Pod to točko dnevnega reda je DS DO sprejel tudi sklep, naj delovna skupnost že v decembru pred sprejemom plana za leto 1983 pripravi poročilo o izvrševanju svojega plana in programa dela v tem letu.

Delavski svet je obravnaval izhodišča za plan Mercator-NANOSA v letu 1983, ki so naslednja:

- rast količinske prodaje v TOZD trgovinskih dejavnosti za 1%
- rast fizičnega obsega proizvodnje v TMI za 8%
- rast celotnega prihodka in dohodka v TOZD trgovinskih dejavnosti za 21% (upoštevaje 20% naraščanje cen), v TMI pa za 28%
- rast sredstev za OD v skladu z resolucijskimi načeli - to je po predlogu osnutka resolucije za polovico pod nominalno rastjo dohodka
- rast skupne in splošne porabe za polovico pod nominalno rastjo dohodka
- rast izvoza v TMI za 5%
- zmanjšanje zaposlenih za 1% na račun odhodkov iz DO iz upokojitev.

Skladno z načeli sočasnega planiranja je DS obravnaval tudi osnutke planskih aktov SOZD MERCATOR in v zvezi s tem sprejel naslednje pripombe:

Prvič:

Predlagajo se naslednje obveznosti združevanja sredstev za investicije na ravni SOZD za leto 1983:

- 40% amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah in
- 6% davčne osnove, zmanjšane za obresti.

Oboje po zaključnem računu za leto 1982.

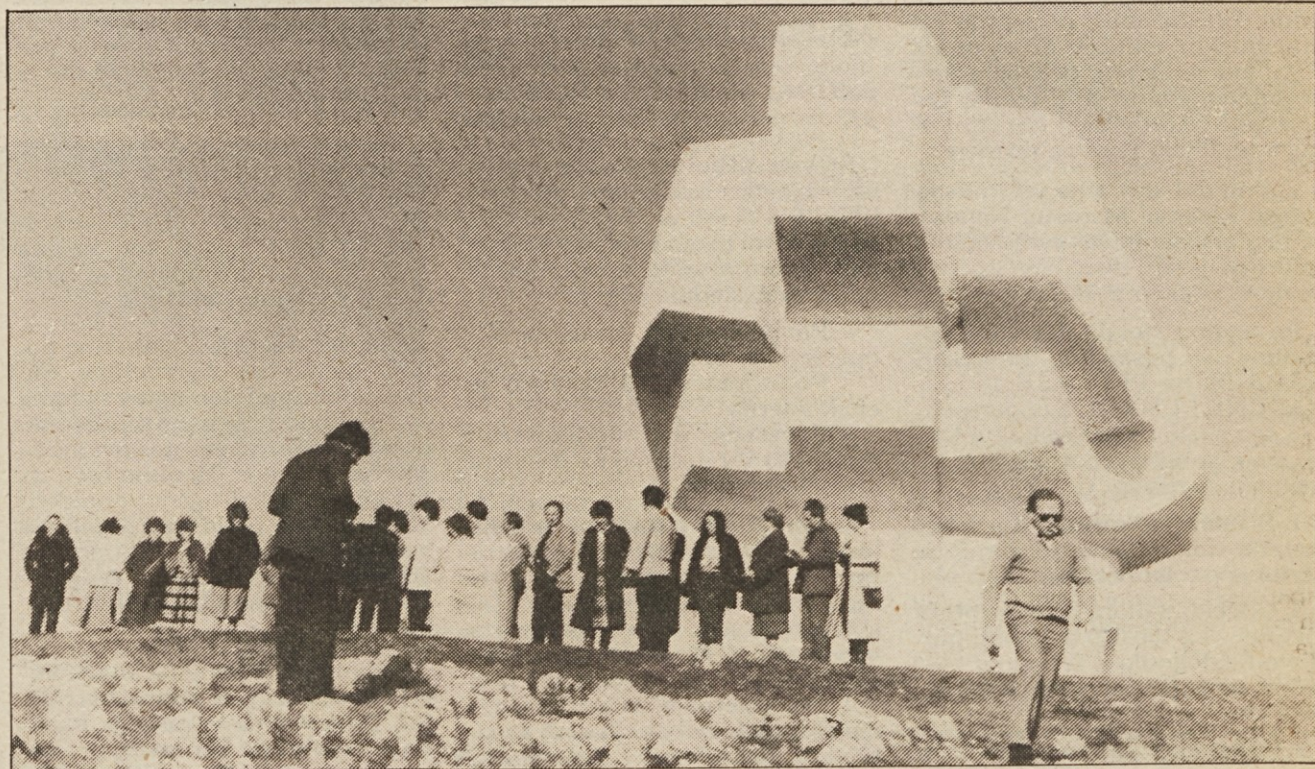
Drugič:

TOZD v DO M-NANOS, ki bodo poslovno leto 1982 zaključile z izgubo ali ustvarile samo toliko čistega dohodka, da bodo pokrile le osebne dohodke in sredstva sklada skupne porabe (torej ne bodo ustvarile akumulacije), bodo v letu 1983 združevale samo 20% amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah iz leta 1982.

Tretjič:

Prispevne stopnje za financiranje služb Delovne skupnosti SOZD MERCATOR bi bilo potrebno izračunati vsako leto **na novo**, tako da bi vsako leto dobili nove planirane prispevne stopnje za naslednje leto.

Delavski svet je na tej seji sprejel tudi sklep, da se razpišejo dela in naloge podpredsednika PO za splošne zadeve, ki je hkrati tudi vodja delovne skupnosti.

Ogled spomenika na Prozoru. Šele tu se zavemo pomembnosti besed tov. Tita »Nočas Prozor mora pasti!«

Srečanje s tovariši iz Željezare Stolac.

Prisrčen sprejem in skupinska fotografija vseh udeležencev in naših prijateljev.

stov THO Postojnska jama odbrzel na pot po jadranski magistrali. Vzdušje je bilo prijetno, vendar se je v vsakem izmed nas skrivalo vprašanje: »Kako bo, kako nas bodo sprejeli?«

Sivina dalamtinskih skal in modrina našega morja sta brzeli mimo nas. Čudovit sončni dan je opravil svoje in v Zadru smo že postali drugi ljudje. Avtobus je postal prijetna soba, potniki v njem pa družina, ki že od nekaj živi skupaj.

Tam, kjer Neretva neopazno

dolina rečice Bregove v vsej svoji lepoti. Na koncu se svetlikajo luči - Stolac. Pobrateno mesto nas je sprejelo z vsó toplino.

Utrujeni od dolge poti smo se kaj kmalu razživeli ob prisrčnem sprejemu, ki so nam ga priredili. Kmalu se je zaslislala pesem »Jugoslavija« in vsa vprašanja so odpadla. Prisrčnost in gostoljubnost nas je spremljala ves večer. Pesem se je razlegala z nasmejanih obrazov pozno v noč.

Nasledni dan: mesto ob neokrunjeni Bregovi se je prebudilo

Z gostitelji smo si ogledali vse kulturno zgodovinske spomenike, grobnice, galerijo Branka Šotre - revolucionarja in umetnika, džamijo, Begovino, trdnjavo, itd. Položili smo skromen venec na ploščad grobnice in se poklonili padlim. Skoraj neverjetno, koliko znamenitosti je v tem malem mestecu! K našem zanimanju je pripomoglo tudi strokovno vodenje, ki so nam ga omogočili.

Naša delovna organizacija sodeluje z gospodarstvom Stolca, zato smo si ogledali tudi delovne organizacije. Vinarija Stolac je bila tudi naš gostitelj, nam je ob obisku ponovno izkazala naklonjenost s pristnostjo in prijaznostjo. Iz cistern, polnih zlate kapljice, teče vino samotok, ki samo teče po grlu in, kar je najvažnejše, drugi dan nas glava po njem ni bolela. Naši trgovci so bili navdušeni in so obljubili, da bodo bolj z vneto prodajali to rujno kapljico. Temu mnenju so se pridružili tudi gostinci.

Seznani smo se s kolektivom in ženske so se takoj spoprijateljile med seboj.

Sledil je ogled železarne. Tudi njeni proizvodi - armaturne mreže - se pojavljajo na našem trgu. Sprejem je bil prav tako prisrčen in prijazen. Z zanimanjem smo si ogledali proizvodnjo in se pogovarjali z delavci pri strojih.

Dan je mineval izredno hitro in iznenada je bil večer; zadnje srečanje ob prijatni glasbi je ponovno zabilo na usta pesem in zaplesali smo kolo. Prijeten večer je prehitro minil. Slovo! Ob slovesu je vedno težko, še posebej, če so doživetja enkratna. Stiski rok, prijateljski objemi. Nasvidenje, naš Stolac!

Pot nas je vodila do Mostarja. Lepo, zanimivo mesto. Prijazne trgovinice in izdelki iz bakra so zvalili marsikoga, da si je olajšal denarnico.

Naprej ob lepi Neretvi, skozi slikoviti kanjon. Mogočne stene so nas obdajale vse tja do Mostu na Neretvi - pomnika naše revolucije.

Slovesen in ponosen občutek, ki nas spremlja še naprej skozi mesta Prozor, Jajce, Bihać, potrdil enotnost in trdnost med nami in zavest, da živimo v lepi domovini. Potihoma je nekdo zapel v avtobusu »Jugoslavijo«. Pesem je postajala vse glasnejša in smo na tej poti tolikokrat zapeli.

Dodatek za smeh

Stranka: Prosim, pralni prašek.
Prodajalka: Samo, če vzamete tudi kavo.

ha ha ha ha ha ha

Stranka: Vampe in malo jetrc prosim.

Mesar: A morebiti vaša?

ha ha ha

Stranka: Barvo za lasé prosim.

Prodajalka: Samo, če vzamete tudi lak za lase.

ha ha ha ha

Stranka: Pritožno knjigo prosim.

Prodajalka: Oprostite, je nimamo, dobimo čez nekaj dni.

ha-ha-ha-ha

Informacijski sistem Mercator-Nanosa

Slobodan Milinković

Opredelitev računalniških zmogljivosti

Obravnavali smo še strateški pristop k računalniško odprtem informacijskem sistemu Mercator-Nanosa ter do neke mere tudi konkretizirali usmeritve in način reševanja problema. Želimo poseči še za nivo globlje ter opredeliti oziroma dimenzionirati računalnik in računalniške kapacitete, ki so nujni za uresničitev informacijskega sistema v Mercator-Nanosu.

V tretjem delu prispevka bomo potem obdelali še kadrovske del problema, in sicer na ta način, da bomo podali opise potrebnih računalniških poklicev. To pa zaradi tega, ker je na tem področju precejšnja zmeda in se pretežno poslužujejo improvizacij, kar še otežuje dovoli težavne razmere.

Zadnji del snovanja informacijskega sistema Mercator-Nanosa, bi bila analiza in snovanje delnih informacijskih sistemov (pod-sistemov) poslovnih funkcij.

Po analizi števila delovnih dogodkov v poslovnih funkcijah NABAVE in PRODAJE ter FINANČNE FUNKCIJE (v perspektivi še splošno kadrovske funkcije) smo izoblikovali naslednja temeljna izhodišča:

1. Sistem (računalnik) mora biti izoblikovan in dimenzioniran za obdobje pet let (1983/87).

2. Obvladati mora delovno obremenitev cca 150.000 delovnih (poslovnih) dogodkov (vhodov) mesečno, od tega vsaj cca 50.000 interaktivno.

3. Poleg interaktivnega tečeta še dve paketni obdelavi.

4. V razpoložljivem času mora računalnik obdelati večino konic. Predpostavljamo, da se v konicah delovno breme podvoji.

5. Podatki naj se ob sprotni kontroli vnašajo na mestu nastanka (uporabnika).

6. Odzivni čas sme biti za 95% transakcij največ 5 sekund. Struktura odzivnega časa naj bi bila naslednja:

- Terminalska mreža - največ 3 sekunde
- Procesna enota - največ 0,5 sekunde
- Diskovne enote - največ 1,5 sekunde.

7. Interaktivno obremenitev opraviti pretežno dopoldne (cca 6 ur).

8. Paketno obdelavo opraviti pretežno popoldne in ponoči.

9. Vsi poslovni dogodki so enakopravni (brez prioritete FIFO metoda).

Velikosti datotek

Po določanju osnovnih izhodišč sledi opredelitev velikosti datotek (bank podatkov) na diskovnih enotah, in sicer na način, da po že standardnem postopku izračunamo potreben prostor, ki ga bodo naši podatki zasedli.

- Za matične in prometne datoteke materialnega poslovanja in saldakov potrebujemo skupaj 180 MB.

- Obvezna rezerva je 10%, oz. 18 MB.

- Planirano povečanje obsega podatkov je 25%, kar je 50 MB.

- Izkoristek magnetnih diskov je 70%, oz. naslednjih 110 MB.

Za naše materialno blagovno poslovanje ter saldakov potrebujemo torej cca 400 MB prostora na diskovnih enotah.

Računalnik hoče tudi nekaj prostora zase in so njegove zahteve naslednje:

- Knjižnica sistemskih programov 50 MB
- Knjižnica aplikativnih programov 50 MB (cca 1.000 programov krat 50 KB)
- SPOLING področje (100.000 vrstic izpisa - cca 20 M dve uri tiskanja)
- Delovno področje za potrebe dnevnih sortiranj 20 MB
- Področje za medfazne datoteke 50 MB

- Testno (FREE) področje 50 MB
- SKUPAJ SISTEMSKE ZAHTEVE 240 MB
- APLIKACIJSKE ZAHTEVE 400 MB
- SKUPAJ (SISTEM + APLIKACIJE) 640 MB

Število diskovnih enot z ozirom na v začetku zastavljena osnovna izhodišča bi moralo biti tri ali štiri (standardni način izračuna po metodi čakalnih vrst). Izračun naj bi veljal za naslednje pogoje:

- Povprečni čas izvajanja V/I operacije je 40 ms.

- Porazdelitev V/I operacij je enakomerna.

- Povprečje pri interaktivnem delu je 20 V/I operacij na poslovni dogodek.

Ostali čisto strokovni pogoji, kot je npr. vrsta frekvenčne distribucije, ki je uporabljena, idr. presegajo okviri tega prispevka. Zastavljeni pogoji so seveda okvirni in teoretični. V praksi je namreč porazdelitev V/I operacij vse prej kot enakomerna in so največ obremenjeni deli diskovnih enot z matičnimi datotekami ter sistemski del (zlasti knjižnica programov ter sistemska knjižnica), vendar je realno dinamično obremenitev brez večjih težav nemogoče natančno opredeliti in se zaradi tega poslužujemo edino mogočega v našem primeru, to je aproksimativne oz. teoretične obremenitve. S tega razloga priporočamo realnejšo opredelitev za štiri diskovne enote, kjer bo možna t. i. DISPERSIJA DATOTEK, tako da se obremenitev kolikor mogoče optimizira.

Za potrebe vhodnih podatkov in (ali) kopiranja sta potrebni še dve tračni enoti, oziroma tračna enota in enota elastičnih diskov (disket).

Kapaciteta internega pomnilnika

našega računalnika bi morala zadostovati za sprejem naslednjega software-ja:

- Glavni kontrolni program (SUPERVISOR).

- Nadzorni program komunikacij.

- Nadzorni program podatkovne baze.

- SPOOLING program.

- Interaktivno prevajanje.

- Dva delovna paketna programa (BATCH).

Za zadovoljevanje pravkar opisanih zahtev v meji zastavljenih pogojev mora imeti interni pomnilnik velikosti najmanj 1 MB, z možnostjo razširitve.

Za ugotovljene začetne potrebe računalniško podprtega informacijskega sistema v Mercator-Nanosu potrebujemo cca 12 terminalskih priključkov ter seveda enako število terminalov, z možnostjo nadaljnje razširitve.

V dosedanem izvajanju smo podali konkretno opredelitev (dimenzioniranje) elementov sistema (računalnika) glede na zahteve sodobnega trgovskega poslovanja za Mercator-Nanos. Menimo tudi, da bi kakršna koli drugačna opredelitev v smislu poddimenzioniranja sistema (npr. odločitev za uporabo srednje mehanizacije ali česa podobnega), pomenila močno nazadovanje.

Seveda je zastavljena koncepcija le končni cilj oz. optimalna rešitev. Odgovor na vprašanja, kakšno pot ubrati pri konkretni uresnitvi tako zastavljenega končnega cilja, lahko izrazimo v dveh osnovnih variantah:

1. MODULARNA pot reševanja zahteva fazno reševanje strojnih, programskih ter kadrovskega problemov. Materialno in kadrovskega je manj zahtevna.

2. INTEGRALNA pot zahteva takojšnje rešitev optimalne variante, kar je materialno in kadrovskega neprimerno težje za delovno organizacijo, čeprav po tej poti do optimalnih rezultatov pridemo dosti hitreje kot v prvi varianti.

Če se opredelimo za modularno pot, pomeni, da je potrebno nadaljnji razvoj AOP planirati in uresničevati »korak za korakom«.

Integralna pot zahteva ravno nasprotno.

Odločiti se je treba!!!

Franček iz Kopra javlja

Naj nam bo uspešna, za vse sprejemljiva 1983.

Leto 1982 nas je tako izčrpalo, da že komaj čakamo, da se čimprej poslovni od nas in da se zaletimo z vso močjo v novo leto 1983. Zakaj pa ne bi težko čakali, da se čimprej konča to leto? Samo oziroma se nazaj, kako hudo je bilo leto 1982. Vročina, suša, poplave, pa neki paketi. Proti vročini vklopiš ventilator ali Air kondišen. Proti suši dva krigelca Union piva. Proti poplavi štab za obrambo. Samo proti tem paketom ni nobenega piva, ne ventilatorja niti nobenega špraja.

Spomnim se, da sem se kot otrok vedno veselil paketov, resda nekaterih bolj, nekaterih manj. Vedno sem pa najprej vprašal, kdo mi ga je poslal. Stric Tone mi je poslal par oranž. Stric Pepi mi je poslal banane. Teta Agnezija jabolka in čokolado Milka. Letos pa sem kar naprej dobival neke pakete od tete Milke, pa ni bila noter nobena čokolada Milka, tudi oranž ni bilo niti banan. Ker smo v moderni dobi, ni bilo v paketu niti pralnega praška niti kavice. Do-

bro se spomnim, v enem paketu sem prejel bone za bencin in ta paket mi je ostal najbolj v spominu. Kako naj grem po cigarete, če pa nimam bencina odveč? Moja Franca je bila navajena, da sva hodila po nakup z avtomobilom. Kako naj greva drugače kot z avtom. Pa vsako soboto popoldan sem imel sestanek v slaščičarni Kekec; tudi to mi je sedaj onemogočeno. Ja, teta Milka, ali si ti na vse to pomislila? Veš, če na vse to pomislim, imam občutek, da me nimaš tako rada, kot so me imeli moji prejšnji strici.

No, jaz se bom že nekako potolažil, to ti obljubim, ampak moj sose- Jaka! Bil je navajen, da se je v petek okrog 11. ure dopoldan odpeljal v 120 km oddaljeni vikend, ker se je po njegovi izjavi tam najlažje izpraznil. Ta Jaka bo dobil zaprtje. Sose- Sosedo Kunigunda, za njo ni problem WC, ampak to, da se njena prijateljica Klara vozi z avtom vsak dan. Tega pa ni pogledala, da ima avto številko 03.

Pa glede praška - to sploh ni problem. Samo spomnite se reklame »Radion pere sam«, jaz pa sem vedno dodajal: le perica mora biti zraven. Perico imam, to je Franca, pa praška nimam. Imam najmodernejši štedilnik, vse na plin, ampak plina ni. Istrabenz, tudi ti me nimaš rad, ker mi ne daš plina.

A se vam ne zdi, da je Franček zašel v nevarne vode, ali kakor se temu reče, začel je kritizirati? Kategorično odbijam: še zdaleč ne.

Do sedaj ga niste še slišali. Nič slabega ni še napisal. Zakaj pa naj bi? Samo prečitajte, kako se je njemu godilo teh nekaj deset let. V teh nekaj deset letih sem štirikrat zamenjal kuhinjsko in sobno opremo, oblek ima moja družina na pretek, avtomobile sem že petkrat zamenjal, jedli smo pa kar vedno fajn. Kredite sem najemal, kakor se mi je zahotel. Če sem pa res toliko zaslužil, kot sem delal, to pa ve sam bog. V teh nekaj deset letih se nisem preveč sekiral, ali je to vse normalno, kar sem delal in počel. Tudi moja Franca

ne. Spomnim se strica, ki mi je vedno pravil, Franček, samo pridno delaj in šlo ti bo dobro, jaz sem pa razumel samo drugi del stavka - da mi bo šlo bolje, delal sem pa po nekem splošnem receptu. To se pravi, kar največ dobiti od dela. Svečano izjavljam »KRIV SEM«. Kriv sem, da sem kolikor toliko delal prav. Kriv sem, da sem nenehno jemal kredite, jih tudi odplačeval v predpisanem roku. Kriv sem, da sem trošil preveč bencina v svojo privatno rabo.

Kriv sem, da sem si privoščil kosilo s teletino. Kriv sem, da sem si dal izplačati potne stroške po opravljenem potovanju. Tovariši, krivec je tu med nami, zato ga ne iščimo nikjer drugje, Franček iz Kopra je krivec. Samo še vedno me ščipa v koleno, kaj, če le ni še kdo drug tudi krivec? No, nekako solidarnostno bomo morali drug drugega prenašati. Pa še nekaj razumem, namreč to, da ni čuda, da nam je zmanjkalo toaletnega papirja. Preveč smo ga, pa je zmanjkalo. Ja no, potrebno je pa le bilo!

Pravnik svetuje

Sergej Paternost

Kdaj se smatra, da so živila v prometu?

To vprašanje se nanaša na našo maloprodajo pa tudi na skladišča. V praksi se često dogaja, da interni kontrolorji kot tudi inšpekcijske službe ugotavljajo, da imajo prodajalne ali skladišča vrsto živil, ki so ali pokvarjena ali pa jim je rok uporabe pretekel, ne da bi to blago po predpisih izločili iz prodaje.

Prodajalci sicer oporečnost takih živil ugotovijo in jih prene- sejo na drug kraj, večinoma pod pulte, ne storijo pa tistega, kar bi dejansko morali. Osnovno, kar bi vsak prodajalec moral storiti, je nenehno spremljanje obtoka blaga, zlasti tistega, ki je hitro pokvarljivo. Predvsem je treba biti pozoren na blago z omejenim rokom trajanja.

Nadalje mora trgovec, takoj ko ugotovi oporečnost blaga oziroma pretečen rok, to blago evidentirati in ga izločiti iz sestave ostalega neoporečnega blaga in ga deponirati na drug ustrezen kraj, kjer bo očitno, da gre za izločeno blago. Najbolj pomembno pa je, da je tako blago treba označiti z listom papirja, kjer naj bo navedeno, da gre za izločeno blago. Opozoriti moramo, da se smatra vsako blago, ki se nahaja v prodajalni ali skladišču prodajalne kot tudi v prostorih grosističnih skladišč, kot blago v prometu, zaradi česar mora to blago biti neoporečno. V primeru, da se živila izločijo zaradi pokvarjenosti oz. poteka roka uporabnosti, je treba nujno ravnati tako, kot smo navedli.

Opozoriti moramo, da so za take nepravilnosti predpisane visoke kazni, tako za OZD kot tudi za posamezne odgovorne delavce in da se število takih gospodarskih prestopkov oz. prekrškov ne zmanjšuje; kaže opozoriti vse, ki imajo opravka z živili, da bi se izognili takim sankcijam.

Kaj moramo vedeti o zdravstvenih pregledih oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorstvom?

Ta vprašanja obravnava poseben pravilnik, ki je bil objavljen v Ur. listu SRS, št. 15/78 in natančneje določa namen, način, postopek in organizacijo zdravstvenih pregledov oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorstvom.

Za nas veljajo določila, ki se nanašajo na delavce, ki delajo v proizvodnji ali prometu živil, pri predelavi, pripravi in delitvi hrane in gostinskih objektih.

Zdravstveno nadzorstvo obsega:

1. pregled pred nastopom dela
2. občasni zdravstveni pregled
3. posebni zdravstveni pregled
4. dodatni zdravstveni pregled

Pregled pod točko 1. je samo po sebi umeven, saj ga mora vsakdo, preden nastopi delo, opraviti in predložiti komisiji, ki sklepa o sprejemu, ustrežno zdravniško potrdilo. Občasni zdravstveni pregled se opravi enkrat letno, vendar pred potekom dobe enega leta po zadnjem pregledu.

Poseben pregled morajo opraviti vsi delavci v proizvodnji ali prometu z živili, pri predelavi, pripravi, delitvi hrane in v gostinskih objektih in sicer vsakih 6 mesecev, vendar pred potekom 6 mesečne dobe od zadnjega pregleda.

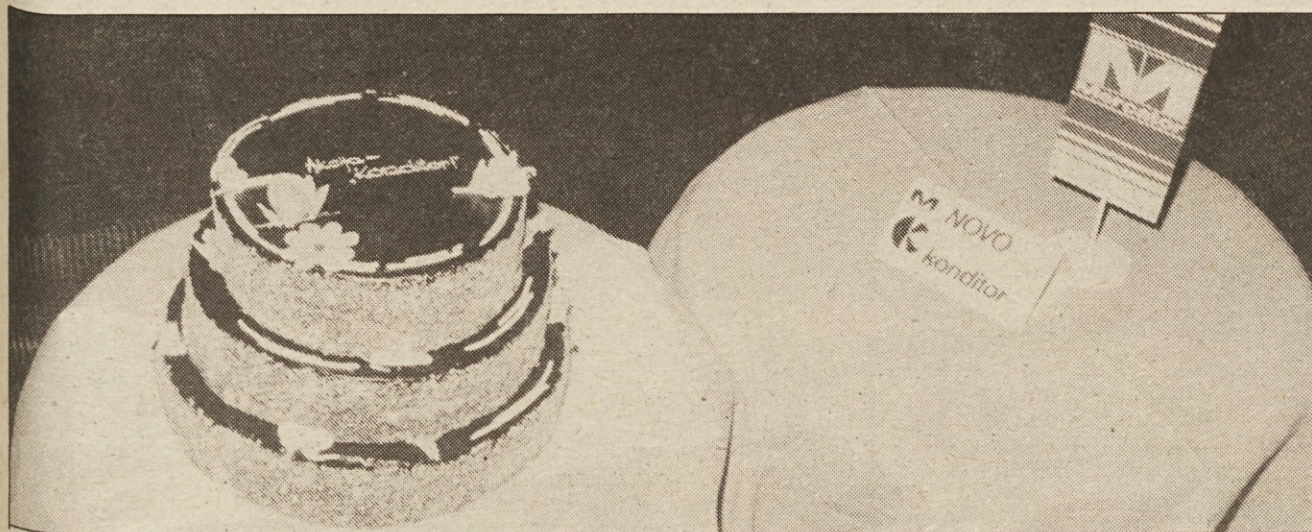
Dodatni pregled pa po potrebi odredi zdravnik.

Toz je dolžan prijaviti pristojni zdravstveni organizaciji potrebne zdravstvene preglede najmanj mesec dni pred potekom enega leta oz. 6 mesecev od zadnjega pregleda.

O opravljenem zdravstvenem pregledu izda zdravstvena organizacija »Knjižico o zdravstvenih pregledih oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorstvom.«

To knjižico mora imeti delavec na delovnem mestu. Za neupoštevane določil tega pravilnika so predvidene sorazmerno visoke kazni. Tako se kaznuje toz od 3.000 do 30.000 din, če ne poskrbi, da imajo delavci opravljene zdravstvene preglede, ali če delavec na delu nima zdravstvene knjižice.

Odgovorna oseba v tozdu pa se zaradi navedenih prekrškov kaznuje od 300 do 3.000 din. Tudi za delavce, ki se ne ravnajo po določilih pravilnika, je predvidena denarna kazen za prekršek, in sicer se kaznuje delavec s 500 do 5.000 dinarji kazni, če nima opravljenega zdravstvenega pregleda oziroma na delu nima zdravstvene knjižice.

V prodajalni Grmada na Titovi 89 v Ljubljani

Na enem mestu – še več

Težnjo trgovcev, da bi na enem mestu ponudili čimveč, je opaziti malodane na vsakem koraku. Tako skušajo tudi v naši maloprodaji z adaptacijo trgovin prodajni prostor ne le povečati, polepšati, na novo opremiti, temveč tamkaj ponuditi tudi večjo izbiro blaga. Trgovina tozda Grmade na Titovi 89 v Ljubljani, ki je bila sprva namenjena za prodajo živil, je svojo ponudbo iz dneva v dan primaknila še kaj galanterijskega. Mnogi kupci, ki so se tamkaj oskrbovali, so tako upravičeno negodovali.

Nenavadna adaptacija je trgovino povsem spremenila; ne le po videzu, temveč tudi po ponudbi.

Na prodajnih policah ni več piskrcev in kombinež, nogavic in ne vem še česa. Iz sosednje mlekar-

ne, ki so jo ukinili, je v trgovino prenešana prodaja mleka in mlečnih izdelkov, kruha in peciva, več je na izbiro delikates in drugega živilskega blaga. Vse je tudi pregledneje razvrščeno, trgovina je svetlejša, priročnejša; tako za kupce kot tudi za zaposlene. Še najbolj pa so seveda zadovoljni kupci, ki lahko zdaj že od šeste ure zjutraj nakupijo ne le mleko in kruh, pač pa tudi ostale artikle.

Še to: prodajalno je adaptirala Grmada z lastnimi sredstvi, aranžer Andrej pa se je potrudil, da ji je dal z dekorativnimi elementi še prijetnejši videz.

Načrti koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport

Mirko Vaupotič – M-Sadje zelenjava

Športne aktivnosti sozda v letu 1983

Po petih letih aktivnega dela koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport v okviru SOZD Mercator lahko ugotovimo, da je usmeritev, zasnovana pred petimi leti, uspešno zaživela. Še več, tovrstna dejavnost pogloblja medsebojne stike in sodelovanje, omogoča spoznavanje na športnih srečanjih tudi tistih sodelavcev iz različnih delovnih okolij, ki se poznajo po telefonu, osebno pa ne.

Tekmovalcem različne športne panoge omogočajo vključevanje v tekmovanja, utrjujejo pri njih delovne navade in potrebo po aktivnem rekreiranju. Množično vključevanje vse večjega števila udeležencev ohranja in izboljšuje zdravstveno stanje delovnih ljudi.

Razširjena seja KORS je ponovno potrdila pravilnost in potrebnost delovanja tovrstne dejavnosti in se odločila, da bo v naslednjem letu organizirala naslednje akcije:

V januarju bo v sodelovanju s počitniško zvezo Ljubljana-Siška organiziran enotedenski smučar-

ski tečaj v Ratečah pri Planici. Tečaj teče sicer vse počitnice, KORS pa si je uspel zagotoviti eno celotno izmeno za delavce Mercatorja, pri čemer so za pripravo in izvedbo angažirani tudi vaditelji iz Mercatorja. Več o mercatoriadi v razpisu, ki bo objavljen meseca januarja.

KORS že vrsto let organizira udeležbo delavcev Mercatorja na tradicionalnem Pohodu po poteh partizanske Ljubljane. Pohoda se običajno udeleži več kot 500 delavcev Mercatorja vse Slovenije.

Največja prireditev v pripravi in izvedbi KORS je letna mercatoria-

da. Poleg tega, da vključuje največje število športnih disciplin, je še v več ozirih »naj«. Udeleži se je največ tekmovalcev, naj-ekip, gledalcev itd.

Precejšen poudarek v prihodnjem letu je namenjen tudi planinskim aktivnostim. Tovrstne akcije so bile pred časom že organizirane, vendar so kasneje zamrle.

Kratek in predvsem vsebinsko opredeljen program aktivnosti v letu 1983 s tem še ni izčrpan. Predvidena je še vrsta drugih akcij, kot so udeležba na raznovrstnih športnih tekmovanjih na medobčinski in republiški ravni. Zelimo organizirati tudi seminar za organizatorje športne rekreacije v organizacijah združenega dela. Le tako bo naša aktivnost v okviru KORS uspešna. Temelj naše dejavnosti mora biti v delovnih okoljih, akcije KORS pa morajo biti samo širše srečanje in merjenje moči in znanja, pridobljenih v športnem izživiljanju v okviru TOZD in delovnih organizacij.

Proslava ob jubileju

Mile Bitenc

30 let Mercator-Konditorja

To, da letos delovna organizacija Mercator-Konditor v Ljubljani praznuje tridesetletnico, smo že pisali. Avtorica sestavka nas je popeljala v besedi od tistega prvega oktobra leta 1952 do danes in zapisala tudi nekaj iz programa in razvoja v prihodnosti.

Pred nekaj dnevi pa je bila ob tem jubileju tudi proslava in hkrati srečanje kolektiva. V Konditorju so poskrbeli za to, da je bilo lepo in prijetno, čeprav je bilo vse stabilizacijsko zadržano. Sami so pripravili vse, tudi v domačem lokalu (v slaščičarni v Čopovi ulici) in čeprav je bil zanje to praznik, nikomur ni bilo težko postreči.

Slavnost je začel direktor Uroš Gros, ki je orisal pot Konditorja do današnjih dni in izrazil upanje, da bodo tudi načrti, ki so zapisani v programu dela in razvoja, uspešno uresničeni.

Na svečanosti so najzaslužnejšim delavcem oziroma delavkam z najdaljšim delovnim stažem podelili pismena priznanja in nagrade. Edina delavka, ki združuje delo v tej delovni organizaciji že od začetka, je PAVLA PETEK, ki je tako kot tisti, ki so v kolektivu več kot dvajset let, poleg priznanja prejela tudi knjigo. Nad dvajset let so v kolektivu še MARIJA MAŽGON, AGATA ANŽUR, BARBA-

RA DŽOROVIČ, ANA SUBELJ, SLAVKA OPARA, OLGA MODIČ in ANA KOKOT. Med temi jubilarji sta bila tudi KAREL MAVRIN in IVAN JANEŽIČ, ki sta se ob tej priložnosti tudi poslovila od kolektiva. Oba sta bila zaposlena v Konditorju kar 26 let in opravljala sta najodgovornejša dela in naloge. Priznanja pa je prejelo še 35 delavcev, ki imajo v Konditorju delovne dobe med 10 in 20 let.

Med gosti na svečanosti v Mercator - Konditorju je bil tudi namestnik generalnega direktorja SOZD Mercator, Vukadin Nedeljkovič, ki je v svojem nagovoru poudaril predvsem delež delavcev pri uspešnosti te OZD in čestital kolektivu k jubileju. Anica Čampa pa je kolektivu Mercator - Konditorja v imenu poslovne skupnosti gospodarstva MAGOS podelila ob jubileju pismeno priznanje.

Zabavni program, ples in seveda veliko dobre volje je slovesnosti na Čopovi ulici pridalo še piko na »i«.

Nagradna akcija Konditorja

Mile Bitenc

Velike, trinadstropne torte podeljene

V septembru je naša maloprodaja v Ljubljani (prodajalne tozdo Grmada, Dolomiti in Golovec), iz Konditorja prejela pismo s takole vsebino:

»Vabimo vas, da se tudi vi vključite v nagradno akcijo prodaje slaščičarskih izdelkov Mercator-Konditorja. Namen akcije je, da bi kupcu ponudili večjo izbiro slaščičarskih izdelkov in jim skrajšali pot do njih.«

V pismu so zapisali, med katerimi izdelki lahko izbirajo, in tudi to, da bodo ob koncu akcije, seveda na podlagi podatkov o oceni uspešnosti, najboljšim podelili velike trinadstropne torte. Za sodelovanje v akciji so pripravili tudi pravila igre in določili plan prodaje.

Trije meseci so hitro minili in prinesli uspešne rezultate. Prodaja Konditorjevih proizvodov se je povečala za 36 odstotkov. Možnosti za še večjo prodajo marsikje še so. Seveda se pri tem morajo bolj angažirati prodajalci z ustrezno ponudbo. Kakovost pa je že tako ali tako dobra in vabljiva. Ob podelitvi priznanj - prisotni so bili vsi poslovoje večjih trgovin - smo celo slišali, da se prodaja lahko še poveča.

V akciji je sodelovalo 89 prodajaln, rezultati pa so na-

slednji: v tozdu Grmada je na prvem mestu prodajalna na Medvedovi 12, druga je Mlekarna na Titovi 89 (zdaj je že ukinjena), tretja pa je Titovi 238.

V tozdu Dolomiti so največ sladkarij prodali v trgovini na Igu, sledita pa poslovavnici na Riharjevi v Ljubljani in samopostrežba v Grosupljem.

V tozdu Golovec so rezultati takile: na prvem mestu Trg MDB 9, druga je Poljanska 20 in tretja SP na Vevčah.

Toliko na kratko o sladki akciji, ki je bila prva te vrste, ne pa zdanja, kot zatrjujejo v Mercator-Konditorju. Bila je uspešna in ob koncu za najboljše še enkrat sladka. Na posebni svečanost so najboljši prejeli velike, lepe in seveda slastne trinadstropne torte.

V Ljubljani prenavljaj TOZD Golovec

Večja ponudba v središču mesta

Petnajst let mineva, odkar je v Ljubljani na Gregorčičevi ulici zrasla lepa in za tiste čase velika samopostrežba z bifejem. Pa jo je »povozil«, kot pravimo, čas. In začeli so jo prenavljati, opremljati na novo.

Tako je stara prodajalna v novi preobleki v vsesplošno zadovoljstvo spet odprta. Celo nekoliko večja je, na novo opremljena in tako ponudi seveda veliko več. Delikatesa je večja kar za 75 odstotkov in izbiro je močno popestrila. Ko bo v Mercatorju pripravljen oddelek za pripravljena jedila, potem bodo takšen program zlahka in z veseljem vključili v prodajo.

Več prostora je zdaj namenjena prodaji peciva, dobijo se tudi različne slaščice iz Konditorjevih delavnic. Več je tudi sadja in zele-

njave, trgovino pa popestri tudi oddelek z vini in drugimi pijačami. Skratka, lepa je, prostorna in pregledna, pa tudi dobro založena.

Prenovili pa so tudi sosednji bife. Ta ni več povezan s trgovino, saj je prejšnji prehod oviral kupce. Bife bo poslej ponudil tudi vrsto toplih jedil po enotni ceni 65 dinarjev. Pripravljali jih bodo v kuhinji restavracije Golovec na Fužinah. Sicer pa bo novi bife – poimenovali so ga KOT, ker ima vhod v kotu hiše – ponudil tudi kavo in pestro izbiro pijač, od jedil pa tudi hladne prigrizke.

Foto: Mile Bitenc

pometamo
pred svojim
pragom

Jezna sem na to našo slovenščino, mi je rekla znanka. Skomignil sem z rameni; le zakaj takšne besede, saj je to lep jezik.

Pa je povedala, zakaj. Da je spakedrana, mi je dejala. Motijo jo »čudni« napisi, umetelno napisane deklaracije. Pa tudi ceniki. Da, ceniki; ne le zaradi cen, več zaradi besed. Pojdi tja in tja, je rekla, in preberi, pa naroči kaj. Če te bodo po tem seveda znali postreči.

In sel sem TJA. Ker sem bolj izbirčen, pa nisem z vprašanji hotel nadlegovati točajke, sem gledal na cenik. Nisem se mogel odločiti: ali bi ČVJ Z LIMONO, ali JVHOVEC ali pa morda KRMP, za katerega še piše, da je 28%. Prodajajo tudi VERMOT BIANKO, pa JOHNE VALKERA in še druge posebnosti.

Ostal sem, sredi tolikšne ponudbe, na koncu koncev suhih ust. Naročil nisem nič, le zapisal sem si na list papirja imena teh posebnosti, kar tako, za vsak slučaj.

Pa ni samo TAM tako; tudi drugje so še takšne in podobne cvetke. Ne vem pa, kdo jih zapiše: ali tisti, ki so odgovorni za to, ali pa se želijo na tak način postaviti nekateri izmed obiskovalcev in – vsak po svoje – mešajo črke.

Naj bo kakorkoli, nekdo je za delo v lokalu pač odgovoren, in prav je, da na velik, javno izobešen cenik, vsaj kdaj pa kdaj pogleda.

Zima 82/83 – posebna ponudba Radenske

Zdaj, ko smo se že kar pošteno navadili na vseh koncih in krajih varčevati, ko izbiramo med tem in onim, ko iščemo kaj čimbolj ugodnega, preberite tudi tole:

Radenska je pripravila res imenitno ponudbo za zimske in prve spomladanske dni. Vsi tisti, ki niso navdušeni za smučanje, pa bi pozimi vseeno radi preživeli nekaj dni na oddihu, bodo sprostitev in razvedrilo našli v zdraviliščih Radenske.

Poglejmo najprej, kakšen »paket« so za sedem dni pripravili v prijetnem zdraviliško-turističnem kraju v severovzhodni Sloveniji, v Radencih. Paket vsebuje sedem polnih penzionov, pa tudi zdravniški pregled pri zdraviliškem zdravniku, dvakrat se boste lahko kopali v CO₂ kopeli, enkrat sli brezplačno v savno, se po mili volji napili mineralne vode in se vsak dan kopali v zaprtem zimskem bazenu.

V Kavarni park ne bo treba plačati vstopnine, če pa boste slučajno odšli na izlet v Moravske toplice, boste tamkaj lahko kompenzirali dnevni obrok.

Za otroke do 7. leta je prenočišče zastoj, za tiste, ki so starejši

od sedem, ne pa starejši od 12 let, znaša cena 70 odstotkov penziona. Če boste hoteli, boste svoje bivanje lahko podaljšali, za vsak dan pa plačali dnevno ceno paketa. V času šolskih počitnic bodo v hotelski kinodvorani predvajali filme.

Kaj pa cena? Za sedemdnevni paket boste plačali 4.235 din, dodatek za enoposteljno sobo znaša 345 din. Ta ugodnost velja od 1. decembra pa do konca aprila.

Za to, da bi vam ne bilo dolgčas, boste imeli še veliko drugih možnosti: na razpolago vam bo 4-stezno avtomatsko kegljišče, savna, solarij, namizni tenis, biljard, pa bazen, trim steza in še kaj.

Za zimske in spomladanske mesece so v Radencih pripravili tudi bogat kulturno – zabavni program – od nastopov dramskih in folklornih skupin, razstav akademskih slikarjev, izletov v bližnjo in daljno okolico, do družabnih večerov, glasbe za ples, kina, pokušin vin itd.

Prednovoletno vzdušje v poslovalnici Mercator-Turista, prijetno popestrila razstava keramičnih okrasnih izdelkov Jasne Kozlovič-Heim

Vse prispevke za to stran je v celoti pripravil naš sodelavec Mile Bitenc.

Mercator Turist

naše delo -
vaše potovanje

Kratek obisk v Mercator-Turistu

Tudi občasna galerija

Tistim, ki radi vsak kdaj pa kdaj skočijo v to ali ono galerijo, ki spremljajo takšne in drugačne kritike teh ali onih umetnikov, vsem tistim je ime Jasna Kozlovič-Heim prav gotovo znano. Umetnica, ki živi in ustvarja v Grožnjanu, je po osmih letih z razstavo svojih unikatnih keramičnih izdelkov te dni v gosteh v Ljubljani v poslovalnici Mercator-Turista, prav v času, ko slavi tudi nekakšen jubilej: to je njena 60. razstava.

Nisem kulturni kritik. Na njena dela gledam le kot slučajni obiskovalec razstave. Vendar rečem

to: nesporno je, da je Jasna umetnik velikih dimenzij. V svoja dela zna vtakati prave barve, kombinacije materialov in oblik, sledi modnim tokovom v svetu. Najsí bo obesek, broška, prstan ali uhani, ali pa dekorativni krožnik, svečnik, svetilka – povsod je del nje, del doživljanja nečesa, kar zna vdihniti v sleherni izdelek.

Lahko zapišem, da so tisoči in tisoči uporabnih in okrasnih izdelkov našli svoj prostor v mnogih znanih galerijah širom sveta. Od leta 1970 dalje, ko je prvič razstavljala v Zagrebu, je Jasna razstavljala po vsej Jugoslaviji, pa tudi v Milanu, Newportu (ZDA), Jeruzalemu, Parizu, Tokiu in Benetkah.

Zdaj se v naši turistični poslovalnici predstavlja Ljubljanačnom. Razstavo, ki hkrati v mnogem popestri prednovoletno vzdušje, si je vredno ogledati.

SREČNO
NOVO
LETO vam
želi

Nagradna križanka Mercator – Mednarodna trgovina

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
							Mercator		Mercator					
12				Mercator	13		Mercator		Mercator	Mercator				
16		Mercator	17	18		19	Mercator	Mercator	20	21	Mercator	22		
23		24						25			Mercator	26		
27				Mercator	28		Mercator	29			Mercator	30		
	Mercator	31		Mercator		Mercator	32	33	Mercator	Mercator	34		Mercator	
35	36		Mercator	37		38		39	Mercator			40		
41			Mercator	42			Mercator	43	44		45	46	47	
48			49		Mercator		Mercator	50						
51		Mercator		Mercator	52		53		Mercator	54			Mercator	
Mercator	55	56				Mercator	57		58	Mercator	59		60	
61	Mercator	62		Mercator	Mercator	63		Mercator	Mercator	64	65	Mercator	Mercator	Mercator
66	67			Mercator	68		69	70			71	72	73	Mercator
74			Mercator	75			Mercator	76						77
78								Mercator	Mercator		Mercator	79		

NAVPIČNO: 1. Del imena naše zunanjetrgovinske organizacije, 2. Priimek nekdanje izvrstne plavalke DRN (Cornelia), 3. Ribiška zveza, 4. TOZD naše zunanjetrgovinske organizacije – tehnični predmeti, 5. Začetna črka abecede, 6. Drugi del imena naše zunanjetrgovinske organizacije, 7. Primeren način obnašanja, 8. Začetnici člana predsedstva SFRJ in predsednika CK ZKJ, 9. Ime direktorja zunanjetrgovinske DO, 10. Kratica najstarejše neprekinjeno izhajajoče revije na slovenskem (planinski mesečnik), 11. Priimek generalnega direktorja SOZD, 15. Znamka japonskih fotoaparotov, 18. Površinska mera, 19. Hladilnica v bližini Maribora – TOZD zunanjetrgovinske organizacije, 21. Priimek direktorja zunanjetrgovinske DO, 22. Priimek direktorja TOZD, hladilnice pri Mariboru, tudi okrasek na kapi, 24. TOZD naše zunanjetrgovinske organizacije – gospodinski predmeti in stekleni izdelki, 25. Začetnici urednika pod vodravno, 33. Pogojna oblika pomožnega glagola, 36. Vzrejevalec, 37. Moško ime, 38. Naziv ene od slikarskih barv, 39. Mrtvaška nosila, 40. Smešna, pojavna, 44. Asirska prestolnica, 45. Francoska revija, ki je nekdanj izhajala tudi pri nas, 46. Priimek sodobnega francoskega pisatelja (Boris), 47. Kalcij, 49. Prevrleka za odejo, 50. Kratica TOZD naše zunanjetrgovinske organizacije – menjava s sosednjimi deželami, 52. Kratica TOZD naše zunanjetrgovinske organizacije, ki trguje z živilskimi proizvodi, 53. Neresnice, 56. Skopljenec, 58. Vrsta polža, tudi ime jugoslovanskega zunanjega ministra, 60. Veznik (pred katerim »vejica skače«), 61. Priimek direktorja FRS zunanjetrgovinske DO, tudi zajedalska ovijalka s sicer lepimi cvetovi, 63. pripadniki naroda, katerega reprezentanca je bila tudi usodna za naše nogometne na svetovnem prvenstvu, 65. Nekdanji rimski kralj, 67. Avstralski noj, 68. Kratica mednarodne zveze književnikov, 69. Začetnici nekdanj znanega tekača na smučeh, sedaj tajnika ZTKO Bežigrad, 70. Začetnici direktorja TOZD pod 50. navp., ki je znan tudi kot večni zmagovalc C kategorije v krosu na mercatoriadah, 71. Moško ime (Pestner), 72. Kačji glas, 73. Telesnokulturne organizacije-kratica, 75. Začetnici starejšega pevca slovenske zabavne glasbe (Zakaj, zakaj...?), 77. Aluminij

VODORAVNO: 1. Naziv SOZD v katerem »vse dobiste«, 8. Kratica zunanjetrgovinske organizacije v SOZD, 10. Jadranski otok, 12. Ime selektorja svetovnih prvakov v nogometu, 13. Avtomobilska oznaka Libanona, 14. Življenjska tekočina, 15. Začetnici pomočnika direktorja SOZD, 16. Kratica za »družbeni dogovor«, 17. Naklon, 20. Kratica tovarne iz SOZD-ove mesne indu-

strije, 22. Avtomobilska oznaka Češkoslovaške, 23. Človek, ki ni izveden v stroki, 26. Staroslovanska pijača, 27. Mesto v Grčiji, 28. Reka na Moravškem (Janošik), 29. Ime urednika časopisa in vodje Centra za obveščanje SOZD, 30. Solmizacijski zlog, 31. Španski spolnik, 32. Reka v Sibiriji (Carski sel), 34. Azijski veletok, 35. Grško podzemlje, 37. Nerazdrobljen, v enem, 41. Kos

celote, 42. Glavno mesto Bangladeša, 43. Divji petelin, 48. Italijanska testenina z mesom, 50. Aromatičen koščičast sadež oranžne barve, 51. Začetnici izumitelja žarnice, 52. Hladilnica – TOZD naše zunanjetrgovinske organizacije, 54. Nedostopna družba, 55. Eden od izrazov trme pri otroku, 57. Grški slikar, poznan iz Prešernove pesmi o Kopitarju, 59. Povsem podoben,

62. Varstvo narave, 63. Otok med Ugljanom in Dugim otokom, 64. Kratici mednarodnega sejma v Ljubljani, 66. Žensko ime (Skupinska slika z gospo), 68. Osnovna vrtilna delavcev v trgovinski stroki, 74. Azijska reka... darja, 75. Priimek poljskega satirika (Jiri), 76. Znamka fotoaparotov, 78. Prenosna priprava za kuhanje, 79. Ograda na paši.

Sestavila Sonja Dolinšek

Pravilno rešene križanke pošljite v zapečateni ovojnici do 12. januarja 1983 na naslov: Mercator-Mednarodna trgovina, tovaršnica Sonja Dolinšek, 61000 Ljubljana, Titova 66. **Obvezno pripišite:** No-voletna nagradna križanka.

- Nagrade:
- 5 zabojev jabolk
 - 4 zaboje jabolk
 - 3 zaboji jabolk
 - 2 zaboja jabolk
 1. zaboje jabolk

Ob objavi izida zrebanja bomo sporočili tudi način, kako bodo izre- zebani reševalci dvignili nagrade.

Zimske športne igre delavcev in kmetov

KORŠ sporoča

Mercatoriada bo februarja v Gozd Martuljku

Tudi letos se bodo zagnani ljubitelji belih pobočij pomerili v veleslalomu in teku, gostoljubje pa nam bo nudil vedno prijazen in slikoviti Gozd Martuljek.

Proge nam bodo pripravili organizatorji ZTKO Ljubljana-Siška, upamo pa, da letos naše tekmovalce in tekmovalke ne bodo pikirali na časomerilno aparaturu.

Največ preglavic nam je zadal nov sistem izračunavanja rezultatov. Da ne bo nepotrebnih razočaranj ali zmešnjave, posredujemo spremembe pravilnika v zvezi s podelitvijo priznanj za zimsko mercatoriado že sedaj.

Spremembe se naslednji členi:

8. člen
- Zimska mercatoriada obvezno vsebuje dve panogi: veleslalom – tek na smučeh
Lahko se organizira tudi sankas-ko tekmovalje!
 - tekmuje se po pravilih SZJ.

3. tekmuje se posamično in ekipno.

4. tekmovalci lahko tekmujejo le v okviru svoje starostne kategorije. Prestopi iz kategorije v kategorijo niso možni in se kaznujejo z diskvalifikacijo.

5. tekmovalc, ki zamudi štart, lahko štarta na koncu svoje kategorije. Če zamudi tudi svojo kategorijo, lahko še vedno štarta na koncu tekmovalja.

6. na tekmovalju nimajo pravice nastopa tekmovalci in tekmovalke, ki imajo v tekmovalni sezoni jugo-točke, vpisane v zadnji izdaji kategorizacijske liste SZJ.

7. točkovanje tekmovalja se izvede po »FIS« sistemu: prvi v vsaki kategoriji dobi – 25 točk drugi – 20 točk tretji – 15 točk

četrti – 12 točk peti – 11 točk šesti – 10 točk sedmi – 9 točk osmi – 8 točk deveti – 7 točk deseti – 6 točk enajsti – 5 točk dvanajsti – 4 točke trinajsti – 3 točke štirinajsti – 2 točki petnajsti 1 točko vsi ostali v kategoriji so brez točk.

9. člen

Veleslalom grupe: moški A – do 30 let moški B – od 31 do 40 let moški C – od 41 do 50 let moški D – nad 50 let

Za prva tri mesta po posamezni starostni kategoriji se podeljujejo medalje.

Za ekipno uvrstitev v veleslalomu moški se prejme pokal v trajno last. V ekipo za veleslalom se računa najboljši tekmovalc iz vsake starostne kategorije.

Za ekipno uvrstitev v veleslalomu ženske, se prejme pokal v trajno last. V ekipo se šteje najbolje uvrščena tekmovalka iz vsake starostne kategorije.

10. člen

Tek na smučeh
Grupe moški 3 km A – do 35 let B – nad 35 let
ženske 2 km A – do 30 let B – nad 30 let

Za prva tri mesta po posamezni starostni kategoriji se podeljujejo medalje.

Za ekipno uvrstitev v teku na smučeh se prejme pokal v trajno last. V ekipo za tek na smučeh se računa najboljši tekmovalc iz vsake starostne kategorije.

Za ekipno uvrstitev v teku na smučeh za ženske, se prejme pokal v trajno last. V ekipo za tek na smučeh se računa najboljša tekmovalka iz vsake kategorije.

11. člen

Tekmuje se tudi za prehodni pokal, ki ga dobi ekipa, ki zbere največje število točk iz vseh starostnih kategorij pri moških in ženskah iz veleslalomu in teku na smučeh.

Če dve ekipi zbereta enako število točk, zmaga tista, ki ima tekmovalce zastopane v večih kategorijah. Če tudi ta kriterij odpove, se pogleda, katera ekipa ima več prvih, drugih ... mest.

Pripravila:
Sonja Dolinšek in
Tugo Marinček

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n.s.b.o., Ljubljana, Aškerčeva 3, – Izdaja Center za obveščanje SOZD – Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana – Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Cernoša, Sonja Dolinšek, Sergej Paternost, Anton Kočevar, Nada Rihtar in Mirko Vaupotic – Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044) – Novinarica Vesna Bleiweis (telefon 221-010) – Tajnica reda Ica Katja Jesenovec (telefon: 221-010) – Tehnični urednik Dušan Lajovic – Oblikovna zasnova Jaro Novak – Tisk ČGP Delo – Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov – Izhaja zadnji petek v mesecu – Glasilo prejema delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator – Naklada: 12.000 izvodov